

CRNA GORA

PLAN UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA (SEP)

za

**Projekat olakšavanja trgovine i transporta na
Zapadnom Balkanu Faza 2
P 173620**

Jun 2026.

Sadržaj

1. UVOD	7
1.1. OPIS PROJEKTA I KONTEKST	7
1.2. SVRHA I OPRAVDANOST IZRADE SEP-A	12
1.3. OBUHVAT I STRUKTURA SEP-A	12
1.4. LOKACIJA PROJEKTA.....	12
1.5. ZAHTJEVI NACIONALNOG ZAKONODAVSTVA.....	14
2. SAŽETAK PRETHODNIH AKTIVNOSTI UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA	16
3. IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ZAINTERESOVANIH STRANA	18
3.1. METODOLOGIJA PRIMIJENJENA ZA IDENTIFIKACIJU ZONE UTICAJA	19
3.2. LICA POGOĐENA PROJEKTOM.....	19
3.3. OSTALE ZAINTERESOVANE STRANE.....	19
3.4. UGROŽENI ILI RANJIVI POJEDINCI ILI GRUPE	20
3.5. SAŽETAK POTREBA ZA UKLJUČIVANJEM ZAINTERESOVANIH STRANA I ANALIZA NJIHOVOG INTERESA I UTICAJA	20
3.6. PROŠIRENJE LISTE ZAINTERESOVANIH STRANA	29
4. PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA	30
4.1. SVRHA I VRIJEME SPROVOĐENJA PROGRAMA UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA 30	
4.2. PREDLOŽENA STRATEGIJA OBJAVLJIVANJA	30
4.3. PREDLOŽENA STRATEGIJA KONSULTACIJA.....	31
4.4. PREDLOŽENA STRATEGIJA ZA UKLJUČIVANJE STAVOVA RANJIVIH GRUPA	34
4.5. RAZMATRANJE KOMENTARA	35
4.6. BUDUĆE FAZE PROJEKA	36
4.7. IZRADA SEP-OVA SPECIFIČNIH ZA LOKACIJU.....	36
5. RESURSI I ODGOVORNOSTI ZA IMPLEMENTACIJU AKTIVNOSTI UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA	36
5.1. RESURSI	36
5.2. UPRAVLJAČKE FUNKCIJE I ODGOVORNOSTI	37
6. ŽALBENI MEHANIZAM.....	38
6.1. PROCEDURA.....	40
6.2. PODNOŠENJE ŽALBI	41
6.3. POSTUPANJE SA ŽALBAMA.....	41
6.4. IZVEŠTAVANJE O ŽALBAMA I POVRATNIM INFORMACIJAMA KORISNIKA.....	43
6.5. DNEVNIK ŽALBI	43
6.6. PRIJEM ŽALBI I ŽALBA PRIJEM I LANAC VREDNOSTI PROCESA	43

6.7. PRAĆENJE I IZVEŠTAVANJE O ŽALBAMA	44
6.8. SLUŽBA SVETSKE BANKE ZA ŽALBE.....	45
7. MONITORING I IZVEŠTAVANJE	45
7.1. IZVEŠTAVANJE GRUPAMA ZAINTERESOVANIH STRANA.....	47
ANEKS 1: KLJUČNI ZAKONI KOJIMA SE RUKOVODI I NALAŽE ANGAŽOVANJE ZAIINTERESOVANIH STRANA U CRNOJ GORI	48
ANEKS 2: REGISTAR ŽALBI U ZAJEDNICI, IZVEŠTAJ O PRAĆENJU I GENERIČKE KONTROLNE TABLE.....	50
ANEKS 3: OBRAZAC ZA PRIJAVU JAVNIH ŽALBI.....	51
ANEKS 4: LETAK O JAVNIM ŽALBAMA	52
ANEKS 5: SPISAK ŽELJEZNIČKIH PRELAZA SA FOTO DOKUMENTACIJOM TRENUTNOG STANJA NA LOKACIJI.....	54
ANEKS 6: LOKACIJE PODVOŽNJAKA U SPUŽU, ALTERNATIVNI PUT PRUGE OD PUTNOG P STANJA NA LICU MESTA	75
ANEKS 7: ZAPISNICI SA KONSULTATIVNIH SASTANAKA.....	79

Spisak slika

Slika 1: Željeznička mreža Crne Gore.....	13
Slika 2: Deonica pruge Porgorica – Bar 1	14
Slika 3: Lokacija objekta carinske kontrole u Slobodnoj zoni Luke Bar 1.....	14

Spisak tabela

Tabela 1 Tabela restrukturiranja	10
Tabela 2 Matrica uticaja i interesa.....	21
Tabela 3 Nivo uključivanja zainteresovanih strana na osnovu nivoa njihovog interesa i nivoa uticaja.....	28
Tabela 4 Upitnik za proširenje i ažuriranje.....	29
Tabela 5 Okvirne budžetske kategorije za djelotvornu implementaciju aktivnosti uključivanja	37
Tabela 6 Upravljačke funkcije i odgovornosti.....	37
Tabela 7 Indikatori praćenja	46

SKRAĆENICE

CGD	Central Grievance Desk/ Centalni šalter za žalbe
E&S	Environmental and Social/ Životna sredina i društvo
ESCP	Environmental and Social Commitment Plan/ Plan obaveza za ŽS i društvo
ESF	Environmental and Social Framework/ Okvir za životnu sredinu i društvo
ESMF	Environmental and Social Management Framework/ Okvir za upravljanje ŽS i društvom
ESMP	Environmental and Social Management Plan/Plan upravljanja ŽS i društvom
ESS	Environmental and Social Standards/ Standardi ŽS i društva
GRS	Grievance Redress Service/ Servis za žalbe
GM	Grievance Mechanism/ Mehanizam za žalbe
GoMNE	Government of Montenegro/Vlada Crne gore
LGAD	Local Grievance Admission Desk/ Lokalni šalter za žalbe
MoT	Ministry for Transport / Ministarsvo saobraćaja -MS
MoF	Ministry of Finance/ Ministarstvo finansija
NGO	Non-Governmental organization/ NVO
OG	Official Gazette/ Službeni list
OHS	Occupational Health and Safety/ BZR
OIP	Other Interested Parties/ druge zainteresovane strane
PIU	Project Implementation Unit/ Jedinica za implementaciju projekta
SEP	Stakeholder Engagement Plan/ Plan uključivanja zainteresovanih strana
RPF	Resettlement Policy Framework/ Okvir za politiku preseljenje
WB	World Bank/ Svjetska banka

POJMOVNIK

Konsultacije: Proces razmjene informacija i pribavljanja povratnih informacija i/ili savjeta od zainteresovanih strana, kao i uzimanja tih stavova u obzir prilikom donošenja odluka u vezi sa projektom i/ili utvrđivanja ciljeva i definisanja strategija.

Ekološki i socijalni standardi (ESS): Deset Ekoloških i socijalnih standarda (ESS) kojima se utvrđuju zahtjevi koji se primjenjuju na sve nove investicione projekte koje finansira Svjetska banka, omogućavajući Svjetskoj banci i Zajmoprimcu da upravljaju ekološkim i socijalnim rizicima projekata.

Projekat: Odnosi se na WBTF projekat koji podržava Svjetska banka, a koji implementira Ministarstvo saobraćaja preko Jedinice za implementaciju projekta (PIU), uspostavljene u roku od 30 dana od dana potpisivanja Ugovora o zajmu za osnovni projekat. PIU trenutno čini šest eksperata: menadžer projekta, administrativni asistent, ekspert za transportnu politiku, specijalista za olakšavanje trgovine, željeznički specijalista i lokalni pravni ekspert koji pruža podršku komponenti Nacionalnog jedinstvenog šalterskog sistema. PIU će takođe pružati podršku ekspertima angažovani sa nepunim radnim vremenom: specijalista za zaštitu životne sredine, socijalni specijalista, specijalista za monitoring i evaluaciju (M&E) i pravni specijalista, čije je angažovanje u toku.

Krajnji korisnici: Državne institucije i subjekti privatnog sektora koji imaju neposrednu korist od Projekta. Oni, između ostalog, obuhvataju: (a) Ministarstvo pomorstva, uključujući Upravu pomorske sigurnosti i upravljanja lukama; (b) Upravu carina (UC); (c) Graničnu policiju u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova; i (d) Željezničku infrastrukturu Crne Gore (ŽICG). Pored toga, korisnici obuhvataju, ali se ne ograničavaju na proizvođače, trgovce, izvoznike, uvoznike i pružaoce usluga prevoza, kao i druge organe za upravljanje granicom i regulatorne organe nadležne za postupke uvoza i izvoza.

Strane pogođene projektom: Obuhvataju one koji su pogođeni ili za koje postoji vjerovatnoća da će biti pogođeni projektom usljed stvarnih uticaja ili potencijalnih rizika po njihovo fizičko okruženje, zdravlje, bezbjednost, kulturne prakse, dobrobit ili izvore prihoda. Ove zainteresovane strane mogu uključivati pojedince ili grupe, uključujući lokalne zajednice.

Druge zainteresovane strane: Odnosi se na pojedince, grupe ili organizacije koje imaju interes za projekat, što može biti zbog lokacije projekta, njegovih karakteristika, uticaja ili pitanja od javnog interesa. Na primjer, ove strane mogu uključivati regulatorne organe, državne službenike, privatni sektor, naučnu zajednicu, akademsku zajednicu, sindikate, ženske organizacije, druge organizacije civilnog društva i kulturne grupe.

Zainteresovane strane: Zajednički pojam za pojedince ili grupe koji: (a) su pogođeni ili za koje postoji vjerovatnoća da će biti pogođeni projektom — strane pogođene projektom; i (b) mogu imati interes za projekat — druge zainteresovane strane.

Uključivanje zainteresovanih strana: Kontinuiran i iterativan proces kroz koji Zajmoprimac identifikuje, komunicira i omogućava dvosmjerni dijalog sa licima pogođenim njegovim odlukama i aktivnostima, kao i sa drugim licima koja imaju interes za implementaciju i rezultate njegovih odluka i projekta. Ovaj proces uzima u obzir različite potrebe različitih grupa i pojedinaca u pogledu pristupa i komunikacije, posebno onih koji su u nepovoljnijem ili ranjivom položaju, uključujući razmatranje izazova koji se odnose na komunikacionu i fizičku pristupačnost. Uključivanje počinje što je ranije moguće tokom pripreme projekta, jer rana identifikacija i konsultacije sa pogođenim i zainteresovanim stranama omogućavaju da se njihovi stavovi i zabrinutosti uzmu u obzir prilikom projektovanja, implementacije i rada projekta.

Modalitet uključivanja zainteresovanih strana: Projekat će kao primarni modalitet uključivanja dati prioritet konsultacijama sa zainteresovanim stranama koje se održavaju uživo. Onlajn i hibridni alati ostaće dostupni kao dopunski modaliteti, radi unapređenja pristupačnosti, na primjer za udaljene zainteresovane strane, lica sa ograničenom pokretljivošću ili u slučajevima kada je potrebno brzo pribavljanje povratnih informacija, kao i kao rezervna mogućnost ukoliko konsultacije uživo nijesu izvodljive.

Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP): Ovaj ažurirani SEP odražava dodatno finansiranje Projekta i prošireni obim Projekta. Nadovezuje se na izvorni SEP iz 2022. godine, pripremljen za potrebe procjene osnovnog projekta, i pruža okvirne smjernice za pripremu i sprovođenje SEP-ova specifičnih za podprojekte, odnosno planova implementacije na nivou podprojekata, obezbjeđujući blagovremeno, inkluzivno i djelotvorno uključivanje zainteresovanih strana tokom cijelog životnog ciklusa projekta.

Planovi implementacije na nivou podprojekta: Godišnji planovi konsultacija i komunikacije koji doprinose djelotvornom uključivanju zainteresovanih strana tokom cijelog trajanja projekta i utvrđuju osnovna pravila o tome ko, kada, zašto i na koji način treba da prima informacije, pruža povratne informacije i bude smisleno konsultovan.

1. UVOD

1.1. OPIS PROJEKTA I KONTEKST

Vlada Crne Gore obezbijedila je finansijska sredstva u ukupnom iznosu od 15.000.000,00 USD, odnosno u protivvrijednosti tog iznosa, od Svjetske banke (u daljem tekstu: Banka) za finansiranje troškova Projekta „Trgovinske i transportne olakšice na Zapadnom Balkanu – faza 2“ (WBTTF). Ugovor o zajmu za implementaciju WBTTF projekta u Crnoj Gori potpisan je 13. februara 2023. godine, dok je Amandman br. 1 na Ugovor o zajmu potpisan 27. maja 2024. godine. Datum zatvaranja Projekta je 30. april 2028. godine.

Cilj Projekta je smanjenje troškova trgovine i povećanje efikasnosti transporta u šest zemalja Zapadnog Balkana. Crna Gora, sa jednom od dvije ključne luke koje predstavljaju ulazne tačke za Zapadni Balkan, ima značajan položaj za zemlje regiona koje nemaju izlaz na more, kao i duž TEN-T koridora i povezanosti sa širim evropskim regionom. Imajući u vidu napredak Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji i razvijenu infrastrukturu drumskog transporta, očekuje se da će Crna Gora ostvariti značajne koristi od povećanja efikasnosti koje WBTTF projekat omogućava u zemlji i u susjednim državama, kroz unaprijeđenu drumsku i željezničku povezanost i jačanje trgovinske integracije.

Dana 24. jula 2025. godine, Ministarstvo finansija je dopisom br. 04-11-430/25-247641 zatražilo restrukturiranje Zajma br. IBRD 9471-ME, kako bi se omogućilo dodatno finansiranje u iznosu od 9.500.000 EUR bespovratnih sredstava iz Programa za bezbjedan i održiv transport (Safe and Sustainable Transport Program – SSTP), kao i uključivanje izmjena projektnih aktivnosti u okviru Komponente 2: Unapređenje efikasnosti i predvidivosti transporta, odnosno digitalizacije Luke Bar i uspostavljanja pet željezničkih putnih prelaza na koridoru Podgorica–Bar. Bespovratna sredstva SSTP-a odobrena su od strane Upravnog odbora SSTP-a za podršku unapređenju 24 željeznička putna prelaza na pruzi Podgorica–Nikšić u iznosu od 5,3 miliona EUR, kao i za izgradnju podvožnjaka i alternativnog puta radi ukidanja tri željeznička prelaza na pruzi Nikšić–Podgorica u iznosu od 4,2 miliona EUR.

U dopisu od 29. jula 2025. godine, IBRD je načelno prihvatio predloženi zahtjev za restrukturiranje i obavijestio da će izmjene projekta predložene restrukturiranjem stupiti na snagu nakon sprovođenja formalnog postupka restrukturiranja od strane Banke i potpisivanja odgovarajućeg pravnog dokumenta, odnosno pisma o izmjeni Ugovora o zajmu. Nakon odobrenja restrukturiranja, Ministarstvo saobraćaja i IBRD pristupili su definisanju i potpisivanju ugovora o bespovratnim sredstvima iz SSTP-a.

Projekat je strukturiran kroz sljedeće četiri komponente:

Komponenta 1: Olakšavanje kretanja robe preko Zapadnog Balkana, sa fokusom na: (i) projektovanje i implementaciju rješenja Nacionalnog jedinstvenog šalterskog sistema (NSW) za trgovinu, kao i povezanu reformu i modernizaciju zahtjeva Uprave carina i drugih organa nadležnih za upravljanje granicom; (ii) pripremu tehničke dokumentacije za izgradnju i nabavku opreme za novo carinsko-inspekcijsko postrojenje u Luci Bar.

Komponenta 2: Unapređenje efikasnosti i predvidivosti transporta, sa fokusom na: (i) projektovanje i implementaciju Lučkog informacionog sistema zajednice; (ii) unapređenje 22 željeznička putna prelaza i ukidanje tri kritična prelaza kroz izgradnju podvožnjaka i alternativnog puta na pruzi Podgorica–Nikšić; (iii) ažuriranje postojećih nacionalnih transportnih strategija radi uključivanja zelenog transporta i novog EU Zelenog dogovora, kao i pripremu posebnih transportnih strategija, studija i podzakonskih akata u sektoru transporta; (iv) program stručne prakse i stipendiranja u tehničkim oblastima.

Komponenta 3: Ova komponenta će podržati sprovođenje obaveza radi unapređenja tržišnog pristupa u uslugama i podsticanja regionalnih investicija.

Komponenta 4: Ova komponenta će pružiti podršku Jedinici za implementaciju projekta (PIU) i obezbijediti dodatnu tehničku podršku, uključujući koordinaciju politika, operativne troškove, kao i monitoring i evaluaciju projekta.

Ukupno rukovođenje Projektom biće u nadležnosti Ministarstva saobraćaja (MoT), dok će nadzor nad Projektom vršiti Ministarstvo saobraćaja. Upravljanje Projektom takođe će uključivati Jedinicu za implementaciju projekta (PIU), uspostavljenu u okviru Ministarstva saobraćaja. Fiducijarni aranžmani biće organizovani kroz Tehničku službu za podršku (TSU), uspostavljenu u okviru Ministarstva finansija (MoF).

Tabela 1 u nastavku prikazuje aktivnosti odobrene u okviru prvobitno odobrenog Projekta, kao i aktivnosti koje su uvedene ili izmijenjene kroz postupak restrukturiranja.

Aktivnosti označene crvenom bojom predstavljaju otkazane aktivnosti; aktivnosti označene plavom bojom predstavljaju nove ili izmijenjene aktivnosti, dok aktivnosti označene crnom bojom predstavljaju neizmijenjene aktivnosti					
ODOBREN PROJEKAT	IBRD	RESTRUKTURIRANI PROJEKAT	IBRD (USD)	SSTP (EUR)	Komentar
Komponenta 1: Olakšavanje kretanja robe preko Zapadnog Balkana	5,850,000	Komponenta 1: Olakšavanje kretanja robe preko Zapadnog Balkana	5,857,600		
1.1. Projektovanje i implementacija Nacionalnog jedinstvenog šalterskog sistema	4,850,000	1.1. Projektovanje i implementacija Nacionalnog jedinstvenog šalterskog sistema	4,857,600		
1.2. Priprema tehničke dokumentacije za izgradnju i opremanje novog objekta carinske kontrole u Luci Bar i nabavka povezane opreme	1,000,000	1.2. Priprema tehničke dokumentacije za izgradnju i opremanje novog objekta carinske kontrole u Luci Bar i nabavka povezane opreme	1,000,000		
Komponenta 2: Unapređenje efikasnosti i predvidivosti transporta	8,200,000	Komponenta 2: Unapređenje efikasnosti i predvidivosti transporta	7,532,536		
2.1. Digitalizacija Luke Bar	4,800,000	2.1. Razvoj Lučkog informacionog sistema (Port Community System)	4,800,000		Izmijenjena aktivnost
2.2. Unapređenje odabranih željezničkih putnih prelaza na željezničkoj mreži	1,500,000	2.2.1. Izgradnja željezničkog podvožnjaka na željezničkoj stanici Aerodrom	1,000,000		Izmijenjena aktivnost
		2.2.2. Unapređenje 22 željeznička putna prelaza na pruzi Podgorica–Nikšić		5,300,000	Nova aktivnost
		2.2.3. Izgradnja podvožnjaka i		4,200,000	Nova aktivnost

Aktivnosti označene **crvenom bojom** predstavljaju otkazane aktivnosti; aktivnosti označene **plavom bojom** predstavljaju nove ili izmijenjene aktivnosti, dok aktivnosti označene crnom bojom predstavljaju neizmijenjene aktivnosti

ODOBREN PROJEKAT	IBRD	RESTRUKTURIRANI PROJEKAT	IBRD (USD)	SSTP (EUR)	Komentar
		alternativnog puta radi ukidanja tri željeznička prelaza na pruzi Nikšić–Podgorica			
2.3. Priprema i ažuriranje postojećih nacionalnih transportnih strategija i studija	1,500,000	2.3. Priprema i ažuriranje postojećih nacionalnih transportnih strategija i studija	1,672,536		
2.3.1. Priprema Studije o razvoju intermodalnog transporta	700,000	2.3.1. Priprema Studije o razvoju intermodalnog transporta	150,000		Stara aktivnost, smanjen budžet
2.3.2. Ažuriranje Strategije razvoja transporta	400,000	2.3.2. Ažuriranje Strategije razvoja transporta	400,000		Stara aktivnost, neizmijenjena
2.3.3. Priprema ITS strategije za pomorstvo	200,000	2.3.3. Priprema ITS strategije za pomorstvo	150,000		Stara aktivnost, smanjen budžet
2.3.4. Priprema tehničkih smjernica za projektovanje, izgradnju i održavanje puteva	200,000	2.3.4. Priprema tehničkih smjernica za projektovanje, izgradnju i održavanje puteva	200,000		Stara aktivnost, neizmijenjena
		2.3.5. Studija razvoja i konkurentnosti željezničkog tržišta	570,000		Nova aktivnost
		2.3.6. Priprema podzakonskih akata u oblasti željezničkog i drumskog transporta	130,000		Nova aktivnost
		2.3.7. Ažuriranje transportnog modela	40,000		Nova aktivnost
		2.3.8. Analiza tržišta i operacija željezničkog teretnog transporta	32,536		Nova aktivnost
2.4. Razvoj sistema za praćenje koridora	390,000	2.4. Razvoj sistema za praćenje koridora			Otkazana aktivnost
2.5. Program stručne prakse za studentkinje i diplomirane studentkinje u tehničkim oblastima	10,000	2.4. Program stručne prakse u tehničkim oblastima	60,000		

Aktivnosti označene crvenom bojom predstavljaju otkazane aktivnosti; aktivnosti označene plavom bojom predstavljaju nove ili izmijenjene aktivnosti, dok aktivnosti označene crnom bojom predstavljaju neizmijenjene aktivnosti					
ODOBREN PROJEKAT	IBRD	RESTRUKTURIRANI PROJEKAT	IBRD (USD)	SSTP (EUR)	Komentar
		2.4.1. Program stručne prakse za studentkinje i diplomirane studentkinje u tehničkim oblastima	50,000		Stara aktivnost, povećan budžet
		2.4.2. <i>Program stipendiranja za prekvalifikaciju za deficitarno zanimanje — mašinovode</i>	10,000		Nova aktivnost
Komponenta 3: Podrška sprovođenju obaveza radi unapređenja tržišnog pristupa u uslugama i podsticanja regionalnih investicija	0	Komponenta 3: Podrška sprovođenju obaveza radi unapređenja tržišnog pristupa u uslugama i podsticanja regionalnih investicija	0		
Komponenta 4: Podrška implementaciji projekta	750,000	Podrška implementaciji projekta	1,409,864		
Nepredviđeni troškovi	200,000	Nepredviđeni troškovi	200,000		
Ukupno	15,000,000	Ukupno	15,000,000	9,500,000	
	EUR 14,500,000		EUR 14,500,000		

Tabela 1 Tabela restrukturiranja

U okviru Komponente 2: Unapređenje efikasnosti i predvidivosti transporta, nove aktivnosti su uvedene kao dio restrukturiranja, kao i određene izmjene aktivnosti koje se odnose na potkomponentu Priprema i ažuriranje postojećih nacionalnih transportnih strategija i studija, kako je prikazano u tabeli iznad.

Razvoj *Lučkog informacionog sistema (Port Community System – PCS)* zamijenio je prvobitno odobrenu aktivnost *Digitalizacija Luke Bar*. Implementacija ove platforme sprovodiće se u skladu sa već pripremljenim planom, kojim je predviđeno da korisnik PCS-a bude Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, dok će ulogu nadležnog organa korisnika preuzeti Ministarstvo pomorstva.

Prvobitno odobrena aktivnost *Unapređenje odabranih željezničkih putnih prelaza na željezničkoj mreži*, čiji je cilj bio uspostavljanje pet željezničkih putnih prelaza duž koridora Podgorica–Bar, zamijenjena je aktivnošću *unapređenja 22 željeznička putna prelaza i ukidanja tri kritična prelaza kroz izgradnju podvožnjaka i alternativnog puta na pruži Podgorica–Nikšić*, koja će biti finansirana iz dodatnih bespovratnih sredstava Programa za bezbjedan i održiv transport (Safe and Sustainable Transport Program – SSTP). Dodatna bespovratna sredstva omogućavaju sprovođenje hitnih unapređenja bezbjednosti željeznice, koja neposredno doprinose jačanju klimatske otpornosti, bezbjednosti željezničkog i drumskog saobraćaja i održivosti, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Transportne zajednice i Sofijskom deklaracijom o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan.

Pored toga, u Projekat je uključena i izgradnja pješačkog podvožnjaka na stajalištu Aerodrom na željezničkoj pruzi Podgorica–Bar, koja će biti finansirana iz IBRD zajma.

Na osnovu identifikovanih potreba, tokom postupka restrukturiranja uvedene su nove aktivnosti u okviru Komponente 2 Projekta, u sklopu potkomponente *Priprema i ažuriranje postojećih nacionalnih transportnih strategija i studija*. Ove aktivnosti uvedene su na osnovu preraspodjele sredstava u okviru iste projektne komponente. Sredstva su opredijeljena iz prvobitno odobrene aktivnosti *Priprema Studije o razvoju intermodalnog transporta*, budući da je nova procjena troškova pokazala da je prvobitno odobreni budžet znatno veći od potrebnog, kao i otkazivanjem aktivnosti *Razvoj sistema za praćenje performansi koridora*. Ova aktivnost je otkazana nakon konsultacija sa Transportnom zajednicom i Bankom, kada je utvrđeno da više nije relevantno da se finansira iz Projekta.

U okviru potkomponente *Priprema i ažuriranje postojećih nacionalnih transportnih strategija i studija* uvedene su sljedeće aktivnosti:

- *Studija razvoja i konkurentnosti željezničkog tržišta*, koja treba da obuhvati izradu Marketing strategije za željezničkog operatora za prevoz putnika (ŽPCG) i Studiju o potencijalima željezničkog tržišta i mogućnostima za privlačenje većeg broja korisnika, sa posebnim naglaskom na integraciju sa postojećim i budućim gradskim prevozom, uvedene tokom postupka restrukturiranja. Ova aktivnost će obezbijediti okvir za razvoj tržišta željezničkog prevoza putnika u Crnoj Gori i jačanje njegove konkurentnosti. Cilj je da se: (i) procijene tržište željezničkog prevoza putnika u Crnoj Gori i njegov tržišni potencijal, uz snažnu integraciju sa postojećim i budućim gradskim prevozom (ITD); i (ii) izradi praktična strategija i marketinški okvir za privlačenje većeg broja korisnika i unapređenje konkurentnosti usluga nacionalnog željezničkog operatora za prevoz putnika (ŽPCG). Aktivnost će obuhvatiti analizu postojeće i prognozirane tražnje, segmentaciju korisničkih grupa, identifikaciju nedostataka u uslugama i intermodalnih uskih grla, kao i predlaganje prioriternih mjera za pristup na prvom i posljednjem dijelu putovanja i usklađene redove vožnje. Rezultati će obuhvatiti strategiju sa prioriternim investicionim planom, marketinški akcioni plan sa ključnim indikatorima učinka (KPI) i rokovima, kao i predloge potencijalnih pilot-projekata za unapređenje usluga i povezanosti. Ukupan obuhvat aktivnosti treba da uključi analizu tržišta, dizajn usluga/proizvoda, intermodalnu integraciju, prioritizaciju investicija, dizajn pilot-projekata, upravljanje promjenama i upravljanje implementacijom. Po završetku aktivnosti, Crna Gora će raspolagati praktičnom mapom puta za povećanje broja putnika, unapređenje korisničkog iskustva, poboljšanje finansijskog učinka i podsticanje modalnog pomaka ka zelenijoj i održivijoj mobilnosti.

- *Priprema podzakonskih akata u oblasti željezničkog i drumskog transporta*, koja će doprinijeti jačanju regulatornog okvira i institucionalnih kapaciteta, obezbjeđujući blagovremeno usklađivanje pravnog okvira Crne Gore sa pravnom tekovinom EU i omogućavajući efikasnije i koordinisanije transportne operacije u skladu sa najboljim međunarodnim praksama.

- *Analiza tržišta i operacija željezničkog teretnog transporta* u iznosu od 0,03 miliona USD ima za cilj analizu sektora željezničkog teretnog transporta u Crnoj Gori radi povećanja njegove efikasnosti, tržišnog učešća i održivosti. Aktivnost će obuhvatiti analizu postojećih i projektovanih tokova tereta, operativnih praksi i infrastrukturnih kapaciteta, uz identifikaciju ključnih unapređenja radi povećanja konkurentnosti željeznice za domaći i tranzitni teret. Očekivani rezultat je sveobuhvatna studija sa preporukama i akcionim planom za unapređenje usluga željezničkog teretnog transporta i bolju integraciju željeznice u intermodalne lance snabdijevanja.

- *Program stipendiranja za prekvalifikaciju za deficitarno zanimanje — mašinovođe* usmjeren je na rješavanje kritičnog nedostatka vještina i izgradnju ljudskog kapitala za održivo funkcionisanje željezničkog sektora.

Zajedno, ove aktivnosti će dodatno ojačati osnovne ciljeve Projekta koji se odnose na smanjenje troškova trgovine, povećanje efikasnosti transporta, unapređenje multimodalne povezanosti kroz integraciju drumskih i željezničkih mreža, kao i institucionalno jačanje, donoseći značajne koristi za Crnu Goru kroz bolju integraciju željeznice i olakšavanje trgovine.

1.2. SVRHA I OPRAVDANOST IZRADE SEP-A

Operacije i aktivnosti za koje se traži finansiranje investicionih projekata Svjetske banke (Investment Project Financing – IPF) nakon 1. oktobra 2018. godine potpadaju pod primjenu Okvira za životnu sredinu i društvena pitanja (Environmental and Social Framework – ESF). ESF, između ostalog, obuhvata 10 Ekoloških i socijalnih standarda, kojima se utvrđuju obavezni zahtjevi za Zajmoprimca i Projekat. U skladu sa Ekološkim i socijalnim standardom 10 (ESS10) – Uključivanje zainteresovanih strana, prije procjene Projekta potrebno je izraditi Plan uključivanja zainteresovanih strana (Stakeholder Engagement Plan – SEP), kojim se utvrđuju principi i procedure za uključivanje zainteresovanih strana na način koji je usklađen sa ESS10.

Nijesu poznati svi detalji projektnih lokacija, kao ni tehnički i tehnološki detalji, već će oni biti utvrđeni u kasnijoj fazi. Iz tog razloga, ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) uključuje obavezu ažuriranja SEP-a planovima implementacije za konkretne aktivnosti ili grupe aktivnosti, kada ti detalji budu poznati. Ovo predstavlja dio iterativnog procesa komunikacije sa zainteresovanim stranama koje mogu biti pogođene Projektom ili mogu imati interes za Projekat tokom cijelog njegovog životnog ciklusa. Kako bi se omogućilo uzimanje u obzir pitanja i problema zainteresovanih strana već u fazi planiranja Projekta, uspostavljen je i operacionalizovan potpuno funkcionalan žalbeni mehanizam, čiji su detalji dati u poglavlju 6.

Radi usklađivanja sa pristupima dobre prakse, Projekat će tokom cijelog projektnog ciklusa primjenjivati sljedeće principe uključivanja zainteresovanih strana:

- *Otvorenost i pristup zasnovan na životnom ciklusu:* javne konsultacije za projekat/projekte biće organizovane tokom cijelog životnog ciklusa, sprovodiće se na otvoren način, bez spoljne manipulacije, miješanja, prinude ili zastrašivanja;
- *Informisano učešće i povratne informacije:* informacije će biti dostavljene svim zainteresovanim stranama i široko distribuirane među njima u odgovarajućem formatu; biće obezbijeđene mogućnosti za dostavljanje povratnih informacija zainteresovanih strana, kao i za analizu i razmatranje komentara i zabrinutosti;
- *Inkluzivnost i osjetljivost:* identifikacija zainteresovanih strana sprovodi se radi podrške boljoj komunikaciji i izgradnji djelotvornih odnosa. Proces učešća u okviru projekta/projekata je inkluzivan. Sve zainteresovane strane se u svakom trenutku podstiču da budu uključene u proces konsultacija. Svim zainteresovanim stranama obezbjeđuje se jednak pristup informacijama. Osjetljivost na potrebe zainteresovanih strana predstavlja ključni princip za izbor metoda uključivanja. Posebna pažnja posvećuje se ranjivim grupama, naročito ženama, mladima, starijim licima i kulturnim specifičnostima različitih etničkih grupa.

1.3. OBUHVAT I STRUKTURA SEP-A

SEP se primjenjuje na sve aktivnosti planirane u okviru Projekta. Uključivanje zainteresovanih strana biće sastavni dio ekološkog i socijalnog učinka Projekta, kao i projektovanja i implementacije Projekta.

Dokument se sastoji od osam poglavlja. Prvo poglavlje predstavlja Uvod. Poglavlje 2 daje sažetak do sada sprovedenog uključivanja zainteresovanih strana. Identifikacija, mapiranje i analiza zainteresovanih strana opisani su u Poglavlju 3. Program uključivanja zainteresovanih strana predstavljen je u Poglavlju 4. Implementacioni aranžmani za sprovođenje SEP-a predstavljeni su u Poglavlju 5. Opis žalbenog mehanizma Projekta (GM) dat je u Poglavlju 6. Monitoring, dokumentovanje i izvještavanje predstavljeni su u Poglavlju 8.

1.4. LOKACIJA PROJEKTA

Ovaj projekat će se sprovoditi na nacionalnom nivou, uz identifikovane konkretne projektne lokacije.

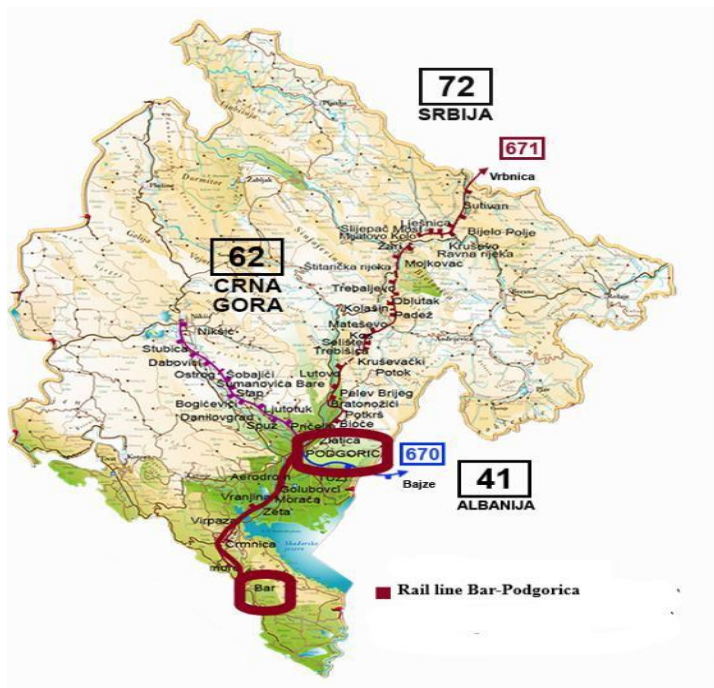
Prvobitno definisane lokacije pet željezničkih putnih prelaza na željezničkoj pruzi Bar–Podgorica i intervencije na graničnom prelazu Božaj–Hani i Hotit, koji povezuje Crnu Goru sa Albanijom, zamijenjene su sa 22 putna prelaza na pruzi Podgorica–Nikšić i pruzi Podgorica–Bar, kao i izgradnjom podvožnjaka u

Spužu sa rekonstrukcijom pristupnih puteva, izgradnjom pristupnog puta duž pruge od putnog prelaza Sekulići do putnog prelaza Ždrebaonik, te pješačkog podvožnjaka na željezničkom stajalištu Aerodrom na pruzi Podgorica–Bar, kako je prikazano na Slici 2 u nastavku. Lista lokacija željezničkih putnih prelaza, sa foto-dokumentacijom postojećeg stanja na terenu, data je u Aneksu 5, dok su lokacije podvožnjaka u Spužu, alternativnog puta duž pruge od putnog prelaza Sekulići do putnog prelaza Ždrebaonik na pruzi Nikšić–Podgorica, kao i pješačkog podvožnjaka na željezničkom stajalištu Aerodrom, sa foto-dokumentacijom postojećeg stanja na terenu, date u Aneksu 6.

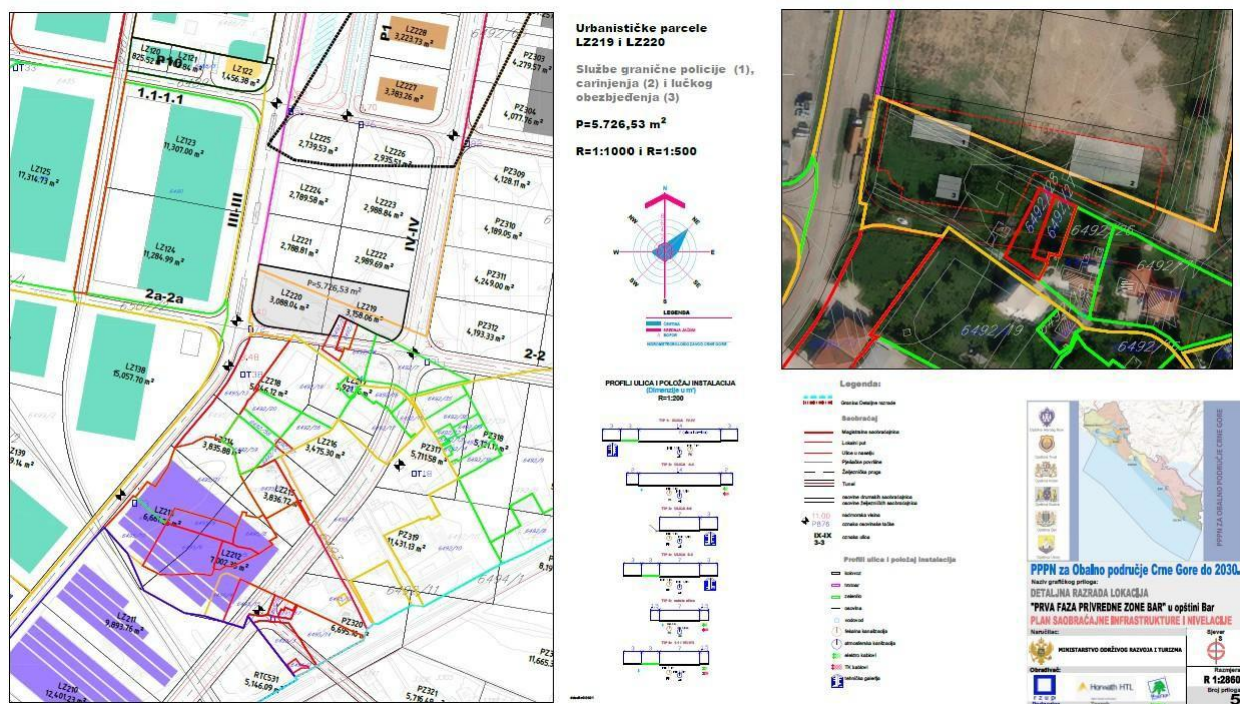
Druga konkretna identifikovana lokacija je Luka Bar, budući da se jedna od aktivnosti odnosi na izgradnju objekta za vršenje detaljne carinske kontrole u carinskom terminalu Slobodne zone Luke Bar. Projekat će obuhvatiti izradu glavnog projekta, tehničkih specifikacija i druge dokumentacije potrebne za pripremu tenderske dokumentacije za izgradnju carinsko-inspeksijskog objekta i pripadajuće opreme unutar objekta. Izgradnja carinsko-inspeksijskog objekta i nabavka pripadajuće inspeksijske opreme biće finansirani iz nacionalnih sredstava ili drugih grantova međunarodnih finansijskih institucija. Za izgradnju carinsko-inspeksijskog objekta opredijeljena je urbanistička parcela LZ220, površine 3.088,04 m², u Slobodnoj zoni – Luka Bar, kako je prikazano na Slici 3.

Slika 1: Željeznička mreža Crne Gore

Slika 2: Deonica pruge Porgorica – Bar 1

Slika 3: Lokacija objekta carinske kontrole u Slobodnoj zoni Luke Bar 2

1.5 ZAHTJEVI NACIONALNOG ZAKONODAVSTVA

Obaveze i zahtjevi Crne Gore u pogledu uključivanja zainteresovanih strana i građana nijesu sadržani u jednom posebnom zakonu ili propisu. Međutim, prepoznavanje značaja komunikacije sa zainteresovanim stranama prožima pravni sistem i jasno je prepoznato kroz obavezne procedure propisane pojedinačnim zakonima.

Pravo na dobijanje i pristup informacijama koje se odnose na stanje životne sredine predstavlja osnovno pravo garantovano Ustavom Crne Gore, kojim se obezbeđuje opšte pravo na blagovremenu i potpunu informaciju o stanju životne sredine, pravo na uticanje na odlučivanje o pitanjima od značaja za životnu sredinu, kao i pravo na pravnu zaštitu ovih prava. Crna Gora je pristupila Arhuskoj konvenciji 2. novembra 2009. godine („Konvencija o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravdi u pitanjima životne sredine“). Sažetak relevantnih politika, zakona, podzakonskih akata i propisa Crne Gore koji se posebno odnose na javne konsultacije i objavljivanje informacija u oblastima urbanističkog planiranja, izgradnje, zaštite životne sredine, eksproprijacije zemljišta i preseljenja, kao i povezanih uticaja, prikazan je u tabeli:

Ostali zahtjevi koji se odnose na uključivanje zainteresovanih strana, objavljivanje informacija i transparentnost u okviru određenih tema i sektora sadržani su u primjenjivim zakonima kojima se uređuje svaka od predmetnih oblasti. Oni su u velikoj mjeri usklađeni sa zahtjevima ESS10, ali imaju određene nedostatke kada je riječ o aktivnom dopiranjju do zainteresovanih strana i kontinuiranim strategijama njihovog uključivanja.

Other stakeholder engagement, disclosure and transparency requirements within certain topics and sectors are embedded in the applicable laws regulating each of the treated subject. They are broadly compliant to the requirements of ESS10 but have certain shortcomings when it comes to active outreach and continuous engagement strategies.

EKOLOŠKI I SOCIJALNI STANDARD SVJETSKE BANKE O UKLJUČIVANJU ZAINTERESOVANIH STRANA (ESS10)

Ekološki i socijalni standard Svjetske banke ESS10, „Uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija“, prepoznaje „značaj otvorenog i transparentnog uključivanja između Zajmoprimca i zainteresovanih strana projekta kao ključnog elementa dobre međunarodne prakse“. Konkretno, ESS10 zahtijeva sljedeće:

„Zajmoprimci će uključivati zainteresovane strane tokom cijelog životnog ciklusa projekta, počevši sa tim uključivanjem što je ranije moguće u procesu razvoja projekta i u vremenskom okviru koji omogućava smislene konsultacije sa zainteresovanim stranama o projektnom dizajnu. Priroda, obim i učestalost uključivanja zainteresovanih strana biće srazmjerni prirodi i obimu projekta, kao i njegovim potencijalnim rizicima i uticajima.

Zajmoprimci će sprovesti smislene konsultacije sa svim zainteresovanim stranama. Zajmoprimci će zainteresovanim stranama obezbijediti blagovremene, relevantne, razumljive i pristupačne informacije i konsultovati ih na kulturološki primjeren način, bez manipulacije, miješanja, prinude, diskriminacije i zastrašivanja.

Proces uključivanja zainteresovanih strana obuhvataće sljedeće, kako je detaljnije utvrđeno ovim ESS-om: (i) identifikaciju i analizu zainteresovanih strana; (ii) planiranje načina na koji će se uključivanje zainteresovanih strana sprovesti; (iii) objavljivanje informacija; (iv) konsultacije sa zainteresovanim stranama; (v) razmatranje i odgovaranje na pritužbe; i (vi) izvještavanje zainteresovanih strana.

Zajmoprimac će voditi i objaviti, kao dio ekološke i socijalne procjene, dokumentovanu evidenciju o uključivanju zainteresovanih strana, uključujući opis konsultovanih zainteresovanih strana, sažetak primljenih povratnih informacija i kratko objašnjenje načina na koji su povratne informacije uzete u obzir, odnosno razloge zbog kojih nijesu uzete u obzir.“ (Svjetska banka, 2017: 98).

2. SAŽETAK PRETHODNIH AKTIVNOSTI UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA

Specifična priroda Projekta zahtijevala je široko uključivanje različitih zainteresovanih strana projekta, pri čemu su se glavne diskusije odvijale između Svjetske banke i Vlade, institucionalnih zainteresovanih strana i sektorski relevantnih institucija. Konkretno uključivanje zainteresovanih strana koje su sprovedene tokom pripreme Projekta obuhvataju:

- Brojne diskusije i razmjenu komunikacije između Svjetske banke i državnih organa na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou;
Diskusije i uključivanje carinskih organa
Diskusije i uključivanje željezničkih društava
Komunikaciju i sastanke sa drugim nacionalnim i međunarodnim donatorima koji rade u željezničkom sektoru;
pregled statusa pripreme Projekta sa predstavnicima Ministarstva saobraćaja, uključujući instrumente ESF-a;
Više sastanaka i razmjenu komunikacije sa lokalnim samoupravama.

Ministarstvo kapitalnih investicija (MKI), koje je na početku bilo vodeće ministarstvo za Projekat, pripremilo je nacrt Okvira za upravljanje životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMF), Okvira politike raseljavanja (RPF), Plana uključivanja zainteresovanih strana (SEP) i Procedura upravljanja radnom snagom (LMP) za WBTTFP projekat, koji su dostavljeni Svjetskoj banci na komentare i sugestije tokom decembra 2022. godine. Nakon što je Svjetska banka dala „no objection“ na nacрте ESF instrumenata, Ministarstvo kapitalnih investicija je 16. decembra 2022. godine na svojoj internet stranici objavilo poziv za javne konsultacije za javnost, organe i organizacije zainteresovane za ESF instrumente za WBTTFP fazu 2. Isto obavještenje objavljeno je u dnevnom listu „Dan“ 17. decembra 2022. godine. Javnost i druge zainteresovane strane i organizacije pozvane su da učestvuju u procesu javnih konsultacija o nacртima dokumenata, predloženim projektnim radovima i ekološkim i socijalnim uticajima Projekta, uz predstavljene mjere ublažavanja i monitoringa. ESF instrumenti i poziv za javne konsultacije takođe su objavljeni na internet stranici MKI, na sljedećem linku: <https://www.gov.me/clanak/javne-konsultacije-za-projekat-pojednostavljenja-transporta-i-trgovine-na-zapadnom-balkanu-faza-ii>. Uvid u ESF dokumente bio je obezbijeđen u prostorijama MKI, na drugom spratu, radnim danima od 11:00 do 13:00 časova po lokalnom vremenu, dana 19. decembra 2022. godine i 20. decembra 2022. godine, u odnosu na datum javnog objavljivanja ovog poziva. Objavljivanje nacрта ESMF dokumenta završeno je 21. decembra 2022. godine, kada je održan javni sastanak u onlajn formatu. Tokom javnih konsultacija nije bilo komentara, primjedbi ili pritužbi u vezi sa predstavljenim pitanjima, nijesu pokrenuta pitanja koja se odnose na životnu sredinu ili društvena pitanja, niti je bilo drugih komentara na dokumente ili u vezi sa budućim radovima i ekološkim aspektom Projekta.

Tokom faze pripreme i implementacije projektnih aktivnosti održani su brojni sastanci uživo i onlajn sastanci sa relevantnim zainteresovanim stranama. Sve zainteresovane strane imale su mogućnost da učestvuju u diskusijama i podstaknute su da dostave svoje povratne informacije, komentare, sugestije ili pitanja putem elektronske pošte ili bilo kojim drugim načinom komunikacije. PIU vodi detaljnu evidenciju o uključivanju zainteresovanih strana, zajedno sa listama prisutnih sa svakog sastanka. Sastanci uživo i diskusije predstavljaju glavni model komunikacije i uključivanja zainteresovanih strana, dok se onlajn sastanci koriste kada nije moguće organizovati sastanak uživo ili kada su potrebne tehničke diskusije.

Za aktivnosti u okviru **Komponente 1: Olakšavanje kretanja robe preko Zapadnog Balkana**, koje se odnose na implementaciju Nacionalnog jedinstvenog šalterskog sistema, održane su različite konsultacije sa zainteresovanim stranama.

U skladu sa obavezama iz Ugovora o zajmu, Savjet za trgovinske olakšice, kojim predsjedava Ministarstvo finansija, preuzeo je ulogu Upravnog odbora odgovornog za davanje preporuka, usmjeravanje i praćenje implementacije Nacionalnog jedinstvenog šalterskog sistema u prekograničnoj trgovini.

Na drugoj sjednici Savjeta za trgovinske olakšice, održanoj u martu 2024. godine, članovi su informisani o statusu Projekta trgovinskih i transportnih olakšica na Zapadnom Balkanu, u dijelu koji se odnosi na uvođenje i implementaciju **Nacionalnog jedinstvenog šalterskog sistema**. Informacija je javno objavljena na sljedećem linku: <https://www.gov.me/clanak/odrzana-druga-sjednica-savjeta-za-trgovinske-olaksice>.

Na trećoj sjednici, održanoj u oktobru 2024. godine, Savjet za trgovinske olakšice je, između ostalog, usvojio zaključak da je potrebno uspostaviti Radnu grupu za podršku implementaciji Komponente 1 Projekta. Informacija je javno objavljena na sljedećem linku: <https://www.gov.me/clanak/odrzana-treca-sjednica-savjeta-za-trgovinske-olaksice>.

Radna grupa je uspostavljena 4. marta 2025. godine. Radnu grupu čine predstavnici relevantnih zainteresovanih strana, i to: Ministarstva finansija, Uprave carina, Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Granične policije, Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva javne uprave, Ministarstva zdravlja, Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva saobraćaja, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva kulture i medija, Agencije za zaštitu životne sredine, Centra za ekotoksikološka ispitivanja, Instituta za lijekove i medicinska sredstva i Privredne komore. Prvi sastanak Radne grupe održan je 25. aprila 2025. godine u prostorijama Ministarstva finansija, uz prisustvo 15 učesnika. Predstavnici Ministarstva finansija predsjedavali su sastankom i informisali članove Radne grupe o aktivnostima na implementaciji Nacionalnog jedinstvenog šalterskog sistema i budućim aktivnostima Radne grupe.

U maju 2025. godine, PIU je održala odvojene sastanke sa Upravom carina i Ministarstvom saobraćaja radi predstavljanja i razmatranja funkcionalnih i tehničkih preporuka za crnogorski Nacionalni jedinstveni šalterski sistem (NSW).

Počev od septembra 2025. godine, Radna grupa je održala tri radne sesije za pripremu Nacrta zakona o Nacionalnom jedinstvenom šalterskom sistemu, nakon čega su javne konsultacije planirane za januar 2026. godine. Prije javnih konsultacija, nacrt zakona biće dostavljen svim relevantnim institucijama radi dostavljanja komentara i sugestija prije početka formalnog postupka davanja mišljenja od strane nadležnih ministarstava i institucija. Pored toga, planirano je organizovanje sastanka sa zainteresovanim stranama u Privrednoj komori, kako bi se predstavio nacrt zakona, informisao i uključio privatni sektor, te omogućilo dostavljanje komentara i povratnih informacija na nacrt zakona prije početka zvaničnih javnih konsultacija.

Nakon restrukturiranja Projekta i izmjena projektnih aktivnosti, konkretno zamjene aktivnosti Digitalizacija Luke Bar **Lučkim informacionim sistemom (PCS)**, Svjetska banka je u periodu od 26. do 30. maja održala tehničku misiju o Lučkom informacionom sistemu zajednice (PCS), radi predstavljanja PCS-a svim relevantnim zainteresovanim stranama. Tokom misije održani su odvojeni sastanci sa Ministarstvom saobraćaja, Ministarstvom pomorstva, Ministarstvom finansija i Upravom carina, Upravom pomorske sigurnosti i upravljanja lukama (UPSUL), Lukom Bar, Port of Adria, Privrednom komorom, Odborom udruženja saobraćaja u okviru Privredne komore i predstavnicima prevoznika i operatora u drumskom transportu, Željezničkom infrastrukturu Crne Gore (ŽICG), Montecargo i Barskom plovibdom. Tokom odvojenih sastanaka, relevantnim zainteresovanim stranama predstavljen je PCS i razgovaralo se o budućem uključivanju svake zainteresovane strane.

Dana 27. maja 2025. godine, u prostorijama Ministarstva saobraćaja, Rimski trg 46, Podgorica, drugi sprat, sala za sastanke, održana je radionica o Lučkom informacionom sistemu zajednice (PCS) za sve relevantne zainteresovane strane. Radionica je bila usmjerena na strateški značaj digitalne transformacije u pomorskom sektoru, razvoj PCS-a kao prioriteta Vlade radi unapređenja trgovinske konkurentnosti i operativne efikasnosti, kontekstualno predstavljanje Projekta trgovinskih i transportnih olakšica (TTFP) i njegovog značaja za lučki sektor, kao i ulogu PCS-a u širim naporima povezivanja. Radionica je takođe obuhvatila

pregled koncepta PCS-a, globalne uporedne prakse, strukturu projekta u okviru TTFP-a i mapu puta za implementaciju. Nakon detaljne prezentacije tima Svjetske banke o PCS-u, održana je otvorena diskusija, tokom koje su zainteresovane strane dostavile svoje povratne informacije. Sastanku je prisustvovalo 16 učesnika, i to iz Svjetske banke, Ministarstva saobraćaja, PIU, Ministarstva pomorstva, Luke Bar, Uprave carina, ŽICG i Montecarga.

Kada je riječ o uključivanju zainteresovanih strana za komponentu **Ažuriranje Strategije razvoja transporta 2019–2035 (SRT)**, širok krug zainteresovanih strana uključen je u proces od same početne faze.

Naime, početni sastanak održan je 15. septembra 2025. godine, uz prisustvo predstavnika direktorata Ministarstva saobraćaja i predstavnika JASPERS-a. Dana 16. septembra 2025. godine organizovani su pojedinačni sastanci konsultanta sa relevantnim direktoratima — Direktoratom za državne puteve, Direktoratom za vazdušni saobraćaj, Direktoratom za željeznički saobraćaj i Direktoratom za drumski saobraćaj, nakon čega je 22. septembra 2025. godine održan sastanak sa Direktoratom za kapitalne investicije u hibridnom formatu.

U periodu od 30. septembra do 2. oktobra 2025. godine organizovana je tehnička posjeta kako bi konsultant zainteresovanim stranama predstavio obuhvat i ciljeve ažuriranja SRT-a i razgovarao o pitanjima iz njihovih relevantnih podsektora. Ovi sastanci uključivali su željeznička društva — ŽICG, Montecargo, ŽPCG i Upravu za željeznice, dana 30. septembra; Upravu pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Barsku plovidbu, Luku Bar i Port of Adria, na sastanku održanom u Baru 1. oktobra; kao i Direktorat za vazdušni saobraćaj, Aerodrome Crne Gore, Direktorat za drumski saobraćaj, inspekciju za drumski saobraćaj i Ministarstvo pomorstva, dana 2. oktobra. Takođe, organizovana su najmanje dva tehnička sastanka na kojima su učestvovali konsultanti za ažuriranje SRT-a i transportnog modela, Ministarstvo saobraćaja i JASPERS.

Naredna tehnička posjeta, sa novim krugom sastanaka sa zainteresovanim stranama, biće održana u prvoj polovini decembra 2025. godine.

Uspostavljena je široka Radna grupa zainteresovanih strana, koja pruža podršku konsultantu za ažuriranje SRT-a i transportnog modela, iako su sve relevantne zainteresovane strane već bile uključene u proces pregleda rezultata rada i prikupljanja podataka i prije formalnog uspostavljanja Radne grupe. Radna grupa, pored svih direktorata Ministarstva saobraćaja, Ministarstva pomorstva i svih relevantnih javnih preduzeća i organa u sektoru transporta, uključuje i ministarstva nadležna za energetiku i životnu sredinu, Upravu carina, Graničnu policiju, Privrednu komoru/udruženje privatnih kompanija, Zajednicu opština, Eko-fond, Transportnu zajednicu i druge relevantne subjekte.

3. IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ZAINTERESOVANIH STRANA

ESS10, posmatran zajedno sa ESS1, prepoznaje sljedeće kategorije zainteresovanih strana:

1) **Lica pogođena projektom.** Ova kategorija uključuje one za koje postoji vjerovatnoća da će biti pogođeni projektom zbog stvarnih uticaja ili potencijalnih rizika po njihovo fizičko okruženje, zdravlje, bezbjednost, kulturne prakse, dobrobit ili izvore prihoda. Ove zainteresovane strane mogu uključivati pojedince ili grupe, uključujući direktne korisnike projekta i lokalne zajednice. To su pojedinci ili domaćinstva za koje je najvjerovatnije da će uočiti/osjetiti promjene usljed ekoloških i socijalnih uticaja projekta.

2) **Ostale zainteresovane strane (OIP)** odnose se na pojedince, grupe ili organizacije koje imaju interes za projekat, što može biti zbog lokacije projekta, njegovih karakteristika, njegovih uticaja ili pitanja od javnog interesa. Na primjer, ove strane mogu uključivati regulatore, državne službenike, privatni sektor, naučnu zajednicu, akademsku zajednicu, sindikate, ženske organizacije, druge organizacije civilnog društva i kulturne grupe. Identifikacija zainteresovanih strana proširena je na šire područje od onog na koje će projekat uticati, budući da nijesu sve lokacije identifikovane, a važni detalji projektnih aktivnosti su još uvijek u fazi razvoja.

3) **Ugroženi/ranjivi pojedinci ili grupe.** Uključuju one za koje postoji veća vjerovatnoća da će biti negativno pogođeni uticajima projekta i/ili koji su ograničeniji od drugih u mogućnosti da iskoriste koristi projekta.

Takav pojedinac/grupa je takođe vjerovatnije isključen iz redovnog procesa konsultacija ili nije u mogućnosti da u njemu u potpunosti učestvuje, pa kao takav može zahtijevati posebne mjere i/ili pomoć kako bi to mogao ostvariti. Ovo će uzeti u obzir razmatranja koja se odnose na starosnu dob, uključujući starija lica i maloljetnike, kao i okolnosti u kojima mogu biti odvojeni od porodice, zajednice ili drugih pojedinaca od kojih zavise.

3.1. METODOLOGIJA PRIMIJENJENA ZA IDENTIFIKACIJU ZONE UTICAJA

Kako bi se pomoglo početnoj identifikaciji zainteresovanih strana, primijenjen je skup kriterijuma „udaljenosti“ za utvrđivanje direktno pogođenih strana u području direktnog i indirektnog uticaja projekta. Pogođene zajednice definišu se kao prepoznatljiva naselja, bilo po zakonu, nazivu, prepoznavanju od strane lokalnog stanovništva ili po sva tri kriterijuma, koja se nalaze unutar područja ograničenih zonom uticaja.

Identifikacija zone uticaja (AoI) zasniva se na lokacijama projekta i povezanih aktivnosti, kao i na vrsti i lokaciji očekivanih uticaja. Analiza ovih faktora ukazuje da se AoI može smatrati kombinacijom niza definisanih područja smještenih unutar prostorne hijerarhije, pri čemu je svako područje fokus specifične kombinacije vrsta uticaja u zavisnosti od lokacije i vrste projektnih aktivnosti, kako slijedi:

- područje direktnog fizičkog zahvata bilo koje intervencije na terenu,
- pružni prelaz,
- objekti privremene faze izgradnje i trajne faze rada.
- svaki objekat sa nefizičkim intervencijama.

3.2. LICA POGOĐENA PROJEKTOM

Lica pogođena Projektom vjerovatno će obuhvatiti sljedeće grupe zainteresovanih strana:

- putnike na željezničkoj relaciji Podgorica–Bar i Podgorica–Nikšić,
- lokalne zajednice na 22 lokacije pružnih prelaza, kao i na lokacijama podvožnjaka, pristupnog puta i pješačkog podvožnjaka,
- privredne subjekte na 22 lokacije pružnih prelaza, kao i na lokacijama podvožnjaka, pristupnog puta i pješačkog podvožnjaka,
- korisnike putničkog i teretnog transporta na željezničkoj relaciji Podgorica–Bar i Podgorica–Nikšić,
- ranjive grupe.

Korisnici putničkog i teretnog transporta na željezničkoj relaciji Podgorica–Bar mogu potencijalno biti pogođeni zbog izgradnje pješačkog podvožnjaka na željezničkom stajalištu Aerodrom, koje se nalazi na ovoj relaciji. Putnici na željezničkoj relaciji Podgorica–Bar mogu potencijalno iskusiti privremene izmjene reda vožnje, sporija putovanja, povremeni zamjenski prevoz ili izmijenjene aranžmane ukrcavanja/iskrcavanja zbog mogućih ograničenja brzine i poremećaja u odvijanju željezničkog saobraćaja na dionici na kojoj se gradi pješački podvožnjak na željezničkom stajalištu Aerodrom.

SEP-ovi specifični za podprojekte, koji će biti pripremljeni u kasnijim fazama, proširiće listu lica pogođenih projektom i uključiti, za svaki podprojekat, one za koje postoji vjerovatnoća da će biti negativno pogođeni projektnim aktivnostima. Oni takođe mogu uključivati strane pogođene pozitivnim uticajima, ali će fokus uključivanja biti na uzročnicima negativnih uticaja.

3.3. OSTALE ZAINTERESOVANE STRANE

„Ostale zainteresovane strane“ obuhvataju pojedince, grupe i subjekte koji možda neće osjetiti direktne uticaje projekta, ali koji smatraju ili percipiraju da su njihovi interesi pogođeni projektom i/ili koji mogu na neki način uticati na projekat i proces njegove implementacije. U skladu sa tim, postoji niz drugih

zainteresovanih strana koje imaju interes, koje su izrazile ili mogu izraziti interes iz različitih razloga. One uključuju institucije za implementaciju projekta, projektne partnere, političke institucije, pružaoce usluga, organizacije civilnog društva, nevladine organizacije, političke organe vlasti, akademske institucije i korisnike projekta. Ova kategorija također uključuje osoblje i zaposlene u organima i institucijama u kojima se sprovode institucionalne „meke“ mjere, kao i korisnike novo uvedenih ili unaprijeđenih usluga, npr. NSW, PCS, željezničke usluge, koji predstavljaju prioritetne ciljne grupe za upravljanje promjenama, korisničku podršku i obuke.

3.4. UGROŽENI ILI RANJIVI POJEDINCI ILI GRUPE

Od posebnog je značaja razumjeti da li negativni uticaji projekta mogu nesrazmjerno pogoditi ugrožene ili ranjive pojedince ili grupe, odnosno da li postoji vjerovatnoća da će oni biti isključeni ili da neće moći da pristupe koristima Projekta. Takve grupe često nemaju glas da izraze svoje zabrinutosti ili da razumiju uticaje projekta. SEP obezbjeđuje da se ugroženi ili ranjivi pojedinci ili grupe relevantni za projekat identifikuju, da se procijene njihove posebne osjetljivosti, zabrinutosti i prepreke u pristupu projektnim informacijama, te da u potpunosti razumiju projektne aktivnosti i koristi i učestvuju u procesima konsultacija. Ranjivost može proistći iz porijekla osobe, pola, starosne dobi, zdravstvenog stanja, ekonomskih ograničenja i finansijske nesigurnosti, nepovoljnog položaja u zajednici, npr. manjine ili marginalizovane grupe, zavisnosti od drugih pojedinaca ili prirodnih resursa itd. Uključivanje ranjivih grupa i pojedinaca često zahtijeva primjenu posebnih mjera i pomoći usmjerenih na olakšavanje njihovog učešća u donošenju odluka povezanih sa projektom, kako bi njihova informisanost i doprinos ukupnom procesu bili uporedivi sa onima drugih zainteresovanih strana.

Imajući u vidu definisani obuhvat aktivnosti, konkretno unapređenja na pružnim prelazima, uključujući podvoznjake i pristupne puteve, implementaciju institucionalnih „mekih“ mjera i digitalnih platformi kao što su NSW i PCS, kao i povezane aktivnosti u oblasti transporta i carine, te kontekst zemlje, Projekat predviđa sljedeće grupe i pojedince koji mogu biti pogođeni uticajima projekta. Uzroci ranjivosti biće detaljno procijenjeni i identifikovani tokom izrade SEP-ova specifičnih za podprojekte. Na osnovu početnog skrininga, neke od identifikovanih grupa mogu uključivati:

- penzionisana starija lica i lica sa invaliditetom i hroničnim oboljenjima;
- lica sa niskim nivoom pismenosti i znanja iz oblasti IKT, uključujući mikro/male trgovce, vozače kamiona i carinske zastupnike koji treba da koriste NSW/PCS;
- djecu pješake koja koriste pružne prelaze;
- ekonomski marginalizovane i ugrožene grupe i lica koja žive ispod granice siromaštva;
- žene;

3.5. SAŽETAK POTREBA ZA UKLJUČIVANJEM ZAINTERESOVANIH STRANA I ANALIZA NJIHOVOG INTERESA I UTICAJA

Identifikovane grupe zainteresovanih strana i njihov nivo uticaja, ukršteni sa interesom koji mogu imati za projekat, određiće vrstu i učestalost aktivnosti uključivanja potrebnih za svaku grupu. Korišćenje matrice interesa i uticaja sa kodiranjem bojama u nastavku pomoći će u određivanju gdje treba usmjeriti napore uključivanja zainteresovanih strana i zašto.

Tabela u nastavku identifikuje ključne grupe i kategorije zainteresovanih strana, prirodu njihovog interesa za projekat, kao i njihov nivo interesa za projekat i uticaja na projekat, i zasniva se na kodiranju bojama iz matrice u nastavku.

**Nivo
uticaja**

Visok

Srednji

Nizak

Uključiti/angažovati	Uključiti/angažovati	Partner
Informisati	Konsultovati	Konsultovati
Informisati	Informisati	Konsultovati

Nizak

Srednji

Visok

Nivo interesa

Tabela 2 Matrica uticaja i interesa

			Priroda interesa	Nivo interesa	Nivo uticaja	Stepen uključivanja
Projektom pogođene strane na lokalnom nivou	Pojedinci	Lokalno stanovništvo duž pruge Podgorica – Bar i Podgorica – Nikšić, na lokacijama pružih prelaza	Uticaji od otkupa zemljišta (vrlo malo vjerovatno) tokom građevinskih radova, trajanje radova, planovi upravljanja saobraćajem, poremećaj mobilnosti, preusmjeravanje saobraćaja itd.	Visok	Srednji	Konsultovati
		Lokalno stanovništvo čiji su biznisi/izvori prihoda u okviru i oko podprojekata privremeno ili trajno pogođeni	Interes za potencijalne uticaje tokom radova, trajanje radova, plan upravljanja saobraćajem, vrijeme čekanja na graničnom prelazu zbog radova	Visok	Srednji	Konsultovati
		Putnici	Zabrinutost zbog poremećaja saobraćaja, interes za alternativne opcije putovanja	Visok	Nizak	Informisati
		Ljudi koji koriste prevoz na dnevnom nivou	Izbjegavanje negativnih uticaja zbog preusmjeravanja saobraćaja, očekivanja efikasnog i bezbjednog transporta	Visok	Nizak	Informisati
	Zajednice	U projektnim područjima duž željezničke pruge Podgorica–Bar i Podgorica–Nikšić, na lokacijama pružnih prelaza	Zabrinutost za zdravlje i bezbjednost zajednice, uticaji tokom izgradnje (buka, prašina, oštećenja, emisije, vibracije)	Visok	Srednji	Konsultovati
	Pravna lica	Privatni operatori u teretnom transportu	Zabrinutost zbog poremećaja u obavljanju transportnih aktivnosti	Visok	Nizak	Informisati
	Državne organi i institucije	Montecargo	Visoka očekivanja u pogledu pravovremene implementacije radi ostvarivanja koristi od ekonomskog razvoja, nižih troškova i uštede vremena, bezbjednosti, koristi za životnu sredinu u smislu smanjenih emisija gasova sa efektom staklene bašte, kao i eventualno drugih	Visok	Srednji	Konsultovati

			Priroda interesa	Nivo interesa	Nivo uticaja	Stepen uključivanja
			pozitivnih eksternih efekata. Imaće direktnu korist od institucionalnog, pravnog i regulatornog jačanja i aktivnosti izgradnje kapaciteta.			
		Željeznička infrastruktura Crne Gore (ŽICG)	Visoka očekivanja u pogledu pravovremene implementacije radi ostvarivanja koristi od ekonomskog razvoja, nižih troškova i uštede vremena, bezbjednosti, koristi za životnu sredinu u smislu smanjenih emisija gasova sa efektom staklene bašte, kao i eventualno drugih pozitivnih eksternih efekata. Imaće direktnu korist od institucionalnog, pravnog i regulatornog jačanja i aktivnosti izgradnje kapaciteta.	Visok	Srednji	Konsultovati
		Željeznički prevoz Crne gore (ŽPCG)	Visoka očekivanja u pogledu pravovremene implementacije radi ostvarivanja koristi od ekonomskog razvoja, nižih troškova i uštede vremena, bezbjednosti, koristi za životnu sredinu u smislu smanjenih emisija gasova sa efektom staklene bašte, kao i eventualno drugih pozitivnih eksternih efekata. Imaće direktnu korist od institucionalnog, pravnog i regulatornog jačanja i aktivnosti izgradnje kapaciteta.	Visok	Srednji	Konsultovati
		Luka Bar	Visoka očekivanja u pogledu pravovremene implementacije radi ostvarivanja koristi od ekonomskog razvoja, nižih troškova i uštede vremena, bezbjednosti, koristi za životnu sredinu u smislu smanjenih emisija gasova sa efektom staklene bašte, kao i eventualno drugih pozitivnih eksternih efekata. Imaće direktnu korist od institucionalnog, pravnog i regulatornog jačanja i aktivnosti izgradnje kapaciteta.	Visok	Srednji	Konsultovati
		Ministarstvo finansija	Praćenje realizacije kredita sa Bankom	Visok	Visok	Partner

			Priroda interesa	Nivo interesa	Nivo uticaja	Stepen uključivanja
Ostale zainteresovane strane	Državni organi i institucije	Ministarstvo saobraćaja (MoT)	Glavni partner Svjetske banke za implementaciju Projekta i organ nadležan za izdavanje dozvola	Visok	Visok	Partner
		PIU u nadležnosti Ministarstva saobraćaja	Upravljanje i implementacija projekta, nadzor, izvještavanje, upravljanje finansijskim, ekološkim i socijalnim rizicima, upravljanje pritužbama, implementacija i koordinacija SEP-a	Visok	Visok	Partner
		Ministarstvo pomorstva	Visoka očekivanja u pogledu pravovremene implementacije radi ostvarivanja koristi od ekonomskog razvoja, nižih troškova i uštede vremena, digitalizovanih lučkih/pomorskih procesa putem PCS-a, unaprijeđene efikasnosti lanaca snabdijevanja i unaprijeđene saradnje između carine i luke. Takođe će imati direktnu korist od institucionalnog, pravnog i regulatornog jačanja i aktivnosti izgradnje kapaciteta.	Visok	Visok	Partner
Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama		Visoka očekivanja u pogledu pravovremene implementacije radi ostvarivanja koristi od ekonomskog razvoja, nižih troškova i uštede vremena, digitalizovanih lučkih/pomorskih procesa putem PCS-a, unaprijeđene efikasnosti lanaca snabdijevanja i unaprijeđene saradnje između carine i luke. Takođe će imati direktnu korist od institucionalnog, pravnog i regulatornog jačanja i aktivnosti izgradnje kapaciteta.	Visok	Visok	Partner	
Uprava carina		Visoka očekivanja u pogledu pravovremene implementacije radi ostvarivanja koristi od ekonomskog razvoja, nižih troškova i uštede vremena, transparentnosti kroz NSW i izrade tehničke dokumentacije za izgradnju novog carinsko-inspekcijskog objekta u Slobodnoj zoni Luke Bar i opreme koja treba da bude nabavljena za carinsku kontrolu. Takođe će imati direktnu korist od institucionalnog, pravnog i regulatornog jačanja i aktivnosti izgradnje kapaciteta.	Visok	Visok	Partner	
Ostale zainteresovane strane						

			Priroda interesa	Nivo interesa	Nivo uticaja	Stepen uključivanja
Ostale zainteresovane strane		Lokalne samouprave, uključujući sektorske službe za upravljanje zemljištem, ekonomski razvoj i životnu sredinu	Služe kao prva kontakt tačka, sprovode terenske aktivnosti i olakšavaju dvosmjernu komunikaciju	Srednji	Nizak	Informisati
		Različite državne inspekcije, kao što su inspekcija rada, građevinska inspekcija itd.	Interes za sprovođenje zakonskih zahtjeva u svim aspektima implementacije projekta, sa naglaskom na građevinske aktivnosti.	Visok	Srednji	Konsultovati
		Svjetska banka	Interes za ostvarenje razvojnih ciljeva Projekta i usklađenost sa ekološkim i socijalnim standardima Projekta	Visok	Visok	Partner
		Akadske institucije (npr. Saobraćajni fakultet)	Potencijalna zabrinutost u vezi sa ekološkim i socijalnim uticajima i projektnim rješenjima. Projekat može predstavljati platformu za razmjenu znanja.	Srednji	Nizak	Informisati
		Udruženja u željezničkom sektoru, NVO	Interes za koristi od projekta, interes za javne nabavke i lanac snabdijevanja, potencijalne ekološke i socijalne uticaje, kao i zdravlje i bezbjednost zajednice	Srednji	Nizak	Informisati
	Privredni subjekti	Nacionalni i međunarodni izvođači i inženjerske konsultantske firme	Interes za učešće u različitim postupcima javnih nabavki	Visok	Srednji	Konsultovati
	Mediji	Nacionalni mediji (Radio, TV, novine)	Omogućavaju široko i redovno širenje informacija u vezi sa Projektom, obezbjeđuju njegovu vidljivost i olakšavaju uključivanje zainteresovanih strana	Srednji	Nizak	Informisati

			Priroda interesa	Nivo interesa	Nivo uticaja	Stepen uključivanja
Ranjive grupe	Pojedinci	Penzionisana starija lica i lica sa invaliditetom i hroničnim oboljenjima	Interes za pristupačnost i dostupnost projektnih ulaganja i način na koji će projekat uticati na njih, pitanja bezbjednosti i mobilnosti, fizički pristup tokom i nakon radova, dizajn bez barijera i bezbjedno kretanje u blizini pružnih prelaza i podvožnjaka.	Visok	Nizak	Konsultovati
		Lica sa niskim nivoom pismenosti i znanja iz oblasti IKT, ograničenim pristupom/vještinama u oblasti IKT, uključujući mikro/male trgovce, vozače kamiona i carinske zastupnike koji koriste NSW/PCS	Interes za pristupačnost i dostupnost projektnih ulaganja i način na koji će projekat uticati na njih, kao i sposobnost korišćenja novih digitalnih usluga	Srednji	Nizak	Informisati

			Priroda interesa	Nivo interesa	Nivo uticaja	Stepen uključivanja
		Djeca pješaci koja koriste pružne prelaze	Interes za pristupačnost i dostupnost projektnih ulaganja i način na koji će projekat uticati na njih, pitanja bezbjednosti i mobilnosti, bezbjednost tokom izgradnje i rada, bezbjedne rute do škole/igrališta	Srednji	Nizak	Informisati
		Ekonomski marginalizovane i ugrožene grupe i lica koja žive ispod granice siromaštva;	Interes za pristupačnost i dostupnost projektnih ulaganja i način na koji će projekat uticati na njih, privremene poremećaje pristupa koji mogu prouzrokovati indirektno troškove ili vremensko opterećenje, npr. ako željezničke usluge budu poremećene zbog građevinskih radova, pa bude potrebno koristiti alternativne vidove prevoza koji mogu biti skuplji i vremenski zahtjevniji; cijena željezničkih usluga nakon implementacije projekta.	Visok	Nizak	Konsultovati

			Priroda interesa	Nivo interesa	Nivo uticaja	Stepen uključivanja
		Žene	Interes za pristupačnost i dostupnost projektnih ulaganja i način na koji će projekat uticati na njihovu ličnu bezbjednost u i oko stanica, podvožnjaka i duž privremenih obilaznih ruta; za smanjenje dodatnog vremenskog opterećenja imajući u vidu obaveze njege i rada, kao i za prevenciju i odgovor na seksualnu eksploataciju, zlostavljanje i uznemiravanje (SEA/SH).	Visok	Nizak	Konsultovati

Tabela 3 Nivo uključivanja zainteresovanih strana na osnovu nivoa njihovog interesa i nivoa uticaja

3.6. PROŠIRENJE LISTE ZAINTERESOVANIH STRANA

Lista zainteresovanih strana će se revidirati kako bi se provjerila potreba za njenim proširenjem i uključivanjem drugih zainteresovanih strana tokom realizacije Projekta. Ovo će se sprovoditi popunjavanjem upitnika za proširenje zainteresovanih strana prikazanog ispod, u ključnim fazama realizacije Projekta, ali obavezno prije početka aktivnosti u okviru bilo koje komponente Projekta. Potencijalna ažuriranja biće dio segmenta praćenja i evaluacije Projekta.

UPITNIK ZA PROŠIRENJE I AŽURIRANJE ZAINTERESOVANIH STRANA	
☐ DA ☐ NE <i>Ako je odgovor NE – potrebno je proširiti listu zainteresovanih strana</i>	Da li je trenutna lista fokusirana na relevantne zainteresovane strane koje su važne za naše trenutne i buduće aktivnosti? <i>((Odgovori treba da budu zasnovani na poznavanju Projekta, primljenim povratnim informacijama i registrovanim žalbama koje se odnose na nedovoljan obuhvat, stvarnu ili percipiranu isključenost i povratne informacije tokom njihovog uključivanja))</i>
☐ Da ☐ Ne <i>Ako je odgovor NE – potrebno je ponovo razmotriti procjenu potreba ili sprovesti dopunsku, kao i revidirati listu zainteresovanih strana</i>	Da li imamo dobro razumijevanje odakle zainteresovane strane dolaze, šta mogu željeti, da li bi bile zainteresovane za uključivanje u Projekat i zašto? <i>(Odgovori treba da budu zasnovani na učestalosti obraćanja zainteresovanih strana putem komunikacionih kanala van Projekta, sa sugestijama za uključivanje grupa ili prihvatljivih aktivnosti itd.).</i>
☐ Da ☐ Ne <i>Ako je odgovor NE – potrebno je revidirati listu zainteresovanih strana kao i kriterijume prijema i evaluacije</i>	Da li trenutna strategija uključivanja adekvatno obuhvata ranjive grupe? <i>(Odgovori treba da budu zasnovani na rezultatima povratnih informacija dobijenih kroz kontinuirane konsultacije, evidenciju žalbi i srednjoročnu reviziju uključivanja zainteresovanih strana tokom implementacije projekta)</i>

Tabela 4 Upitnik za proširenje i ažuriranje

4. PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA

4.1. SVRHA I VRIJEME SPROVOĐENJA PROGRAMA UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA

Glavni ciljevi programa uključivanja zainteresovanih strana su informisanje, objavljivanje i konsultovanje o različitim projektnim dokumentima i aktivnostima u ranoj fazi, kako bi se uspostavio dijalog sa zainteresovanim stranama Projekta od faze planiranja Projekta, kroz implementaciju i rad. Svi zaštitni dokumenti pripremljeni za fazu procjene osnovnog Projekta su objavljeni. ESMF, SEP, RPF i ESCP objavljeni su 16. decembra 2022. godine i dostupni su na sljedećem linku: <https://www.gov.me/dokumenta/4e462fed-cd3b-41b2-9aeb-910fe04542d0> . U iščekivanju SEP-ova specifičnih za lokaciju, nacrti ESF dokumenata ažurirani kako bi odražavali dodatno finansiranje i restrukturiranje Projekta, odnosno ESMF, ESCP, LMP, RPF i SEP na nivou Projekta, biće javno objavljeni najmanje 15 dana prije javnih konsultacija na internet stranicama Ministarstva saobraćaja i Svjetske banke. Paket za objavljivanje obuhvatiće:

- obavještenja o Projektu,
- kratak opis Projekta,
- opis aranžmana za javne konsultacije, uključujući vrijeme i lokaciju
- načine dostavljanja komentara i povratnih informacija
- ključne rokove
- odgovarajuće nacрте ESF dokumenata

Konačni dokumenti, sa priloženim zapisnikom sa javnih konsultacija, listom zainteresovanih strana koje su učestvovalе i kratkim opisom cjelokupnog procesa od trenutka objavljivanja do zaključenja, biće ponovo objavljeni na internet stranicama Ministarstva saobraćaja i Svjetske banke i biće dostupni tokom cijelog trajanja Projekta.

4.2. PREDLOŽENA STRATEGIJA OBJAVLJIVANJA

Uopšteno, svi dokumenti, uključujući ESF dokumente, odnosno ESMF, ESCP, LMP, RPF i SEP na nivou Projekta, biće objavljeni elektronskim putem na sljedećim internet stranicama, zajedno sa pozivima i obavještenjima koja sadrže detalje o svakoj javnoj konsultaciji, diskusiji ili sastanku:

- internet stranica Ministarstva saobraćaja (<https://www.gov.me/msa>)
- internet stranica Željezničke infrastrukture Crne Gore (www.zicg.me)
- internet stranica Opštine Nikšić (<https://opstinaniksic.me/>);
- internet stranica Glavnog grada Podgorica ([https://www.podgorica .me/](https://www.podgorica.me/));
- internet stranica Opštine Bar (<https://bar.me>)

Kako bi se obezbijedilo uključivanje širokog kruga zainteresovanih strana i uzele u obzir moguće prepreke digitalnom uključivanju u zoni uticaja Projekta, informacija da su dokumenti objavljeni, kao i detalji o planiranoj javnoj konsultaciji, diskusiji ili sastanku, biće direktno dostavljeni izabranim predstavnicima zajednica – predsjednicima mjesnih zajednica, uz obezbjeđivanje štampanih primjeraka:

u kancelarijama lokalnih pogođenih zajednica – mjesnim zajednicama

Obavještenje da je paket za objavljivanje dostupan javnosti, kao i informacije o tome kako i gdje mu se može pristupiti, uključujući poziv za učešće na javnoj prezentaciji i konsultativnom sastanku, biće takođe objavljeni putem:

- kampanja na društvenim mrežama; i
- obavještenja u novinama i na radiju.

Tokom perioda objavljivanja, Ministarstvo saobraćaja će organizovati javne konsultacije i podsticati zainteresovane strane da dostave povratne informacije. Nakon završetka procesa javnih konsultacija, biće pripremljen Izvještaj o javnim konsultacijama, a set ESF dokumenata biće ažuriran po potrebi.

Dodatni naponi biće uloženi kako bi se ključnim institucionalnim zainteresovanim stranama dostavile elektronske kopije dokumenata radi pregleda i dostavljanja povratnih informacija.

Štampani primjerci biće dostupni u prostorijama PIU.

Tokom implementacije Projekta, svaki od dokumenata objavljenih tokom pripreme, ukoliko bude ažuriran, biće ponovo objavljen i biće održane javne konsultacije.

Instrumenti upravljanja specifični za lokaciju, izrađeni radi upravljanja ekološkim i socijalnim rizicima i uticajima, kao što su Planovi upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMP) i Akcioni planovi preseljenja (RAP), biće objavljeni na isti način kao ESF paket.

Dokumenti izvođača koji se odnose na upravljanje ekološkim i socijalnim rizicima, što može uključivati Plan upravljanja saobraćajem, planove pripravnosti i reagovanja u vanrednim situacijama, kodekse ponašanja za zaposlene i ugovorene radnike i slično, biće dostupni na internet stranicama izvođača. Informacije o vremenu sprovođenja projektnih aktivnosti i povezane informacije biće javno objavljene putem različitih medija, novina i radija najmanje dvije sedmice prije stvarnog početka izvođenja aktivnosti.

Tokom faze razvoja i izgradnje Projekta, socijalni specijalista i specijalista za zaštitu životne sredine pripremaće mjesečne izvještaje o E&S učinku za PIU i Svjetsku banku, koji će uključivati ažurirane informacije o implementaciji plana uključivanja zainteresovanih strana. Mjesečni izvještaji koristiće se za izradu kvartalnih izvještaja. Kvartalni izvještaji biće objavljeni na internet stranici Projekta i dostupni na nivou Projekta.

4.3. PREDLOŽENA STRATEGIJA KONSULTACIJA

Predložene su različite aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana kako bi se obezbijedili informisanost i smislene konsultacije o projektnim aktivnostima. Glavna strategija je uključivanje uživo, kojim se uspostavlja djelotvorna dvosmjerna komunikacija preko Ministarstva saobraćaja, a još važnije preko krajnjih korisnika, na primjer ŽICG. Uključivanje će usmjeravati i nadzirati socijalni specijalista PIU. Pozivi će biti upućeni ključnim zainteresovanim stranama identifikovanim u ovom SEP-u, dok će uključivanje lokalnih zajednica biti organizovano preko kancelarija mjesnih zajednica, kako bi se obezbijedili dvosmjerni dijalog, inkluzivno učešće i blagovremene povratne informacije o projektovanju, implementaciji i mjerama ublažavanja.

Konsultacije i primljeni komentari biće evidentirani u zapisniku sa javnih konsultacija, zajedno sa listom zainteresovanih strana koje su učestvovala, u skladu sa odredbama o zaštiti podataka, uz kratak opis cjelokupnog procesa od trenutka objavljivanja do zaključenja. Ovo će biti uključeno kao aneks svakog konsultovanog dokumenta i činiće sastavni dio konačnih dokumenata.

Projekat će sprovesti ciljne konsultacije sa ranjivim grupama kako bi se razumjele njihove zabrinutosti/potrebe u pogledu pristupa informacijama i uslugama, kao i drugi izazovi sa kojima se suočavaju kod kuće, na radnom mjestu i u svojim zajednicama.

U ovoj fazi Projekta, PIU će organizovati javne konsultacije radi predstavljanja tekućih projektnih aktivnosti i aktivnosti koje se dodaju kroz dodatno finansiranje i restrukturiranje Projekta, kao i radi konsultovanja o postojećim i ažuriranim ESF dokumentima, 15 dana nakon njihovog objavljivanja. Takvo uključivanje će se zatim nastaviti svaki put kada bude dogovorena izrada novih podprojekata i biće integrisano u SEP-ove specifične za lokaciju. Planovi implementacije SEP-a specifični za lokaciju biće pripremljeni i sprovedeni, obuhvatajući aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana u periodu od šest mjeseci za svaki pojedinačni podprojekat, odnosno za grupe sličnih podprojekata kada je to primjereno. Prvi takav plan biće dostavljen Svjetskoj banci na pregled i potvrdu predloženog obima i sadržaja.

PIU će se oslanjati na podršku odgovarajućih opština i kancelarija mjesnih zajednica radi pomoći u organizovanju sastanaka zajednice u svim naseljima tokom cijelog životnog ciklusa Projekta. Projekat će uključiti ciljano dopiranje do žena i ugroženih grupa prije ovih sastanaka, kako bi se obezbijedila njihova integracija u aktivnosti uključivanja.

Svaki od predloženih kanala uključivanja treba jasno da precizira način na koji zainteresovane strane mogu dostaviti povratne informacije i sugestije.

Glavni alati za uključivanje predstavljeni su u nastavku prema vrsti događaja uključivanja zainteresovanih strana i fazama Projekta.

Javni sastanci povodom objavljivanja informacija: Javni sastanci povodom objavljivanja informacija biće povezani sa objavljivanjem ESF paketa i pratećih upravljačkih dokumenata, odražavaće sprovedene aktivnosti uključivanja i komunikacije i opisivaće proces konsultacija o ESF instrumentima.

Javni sastanak povodom objavljivanja informacija održan je za ESF instrumente koji su pripremljeni za osnovni projekat. Nakon što je Svjetska banka dala „no objection“ na nacрте ESF instrumenata, 16. decembra 2022. godine je na internet stranici objavljen poziv za javne konsultacije za javnost, organe i organizacije zainteresovane za ESF instrumente za WBTFP fazu 2. Isto obavještenje objavljeno je u dnevnom listu „Dan“ 17. decembra 2022. godine. Javnost i druge zainteresovane strane i organizacije pozvane su da učestvuju u procesu javnih konsultacija o nacrtima dokumenata, predloženim projektnim radovima i ekološkim i socijalnim uticajima Projekta, uz predstavljene mjere ublažavanja i monitoringa. ESF instrumenti i poziv za javne konsultacije takođe su objavljeni na internet stranici MKI, na sljedećem linku: <https://www.gov.me/clanak/javne-konsultacije-za-projekat-pojednostavljenja-transporta-i-trgovine-na-zapadnom-balkanu-faza-ii>

. Uvid u ESF dokumente bio je obezbijeđen u prostorijama MKI, na drugom spratu, radnim danima od 11:00 do 13:00 časova po lokalnom vremenu, 19. decembra 2023. godine i 20. decembra 2023. godine, u odnosu na datum javnog objavljivanja ovog poziva. Objavljivanje nacрта ESMF dokumenta završeno je 21. decembra 2022. godine, kada je održan javni sastanak u onlajn formatu.

S obzirom na dugoročnu prirodu ovog projekta, kao i informacije koje su prethodno podijeljene sa javnošću, PIU je u periodu maj–jun 2026. godine organizovala niz sastanaka za uključivanje zainteresovanih strana i objavila ažuriranu dokumentaciju iz oblasti zaštite životne sredine i socijalnih pitanja (E&S). Proces uključivanja zainteresovanih strana sproveden tokom 2026. godine obuhvatio je niz sastanaka sa lokalnim zajednicama na području željezničke pruge (opština Danilovgrad), institucionalnim zainteresovanim stranama (na nacionalnom i lokalnom nivou), nevladinim organizacijama i privrednim subjektima u blizini željezničke pruge Podgorica–Nikšić. Pored toga, proces uključivanja zainteresovanih strana uključivao je informativne prezentacije u PPT formatu, kao i distribuciju informativnih letaka o projektu. Sastanci su organizovani i održani u saradnji sa lokalnim samoupravama, odnosno Opštinom Nikšić i Opštinom Danilovgrad. Svi sastanci su bili blagovremeno zakazani i održani uz prisustvo predstavnika Ministarstva saobraćaja (MoT), Željezničke infrastrukture Crne Gore (ŽICG), Jedinice za implementaciju projekta (PIU), uključujući članove tima tehničke podrške (stručnjake za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja). Ažurirana E&S dokumentacija i Informativni letak o projektu dostupni su na internet stranici ŽICG-a na sljedećem linku: <https://zicg.me/projekti/informacije/es-dokumenti-ttfp-projekta/pi-MjhiYwuj>, kao i na internet stranici Vlade Crne Gore, odnosno Ministarstva saobraćaja, na linku: <https://www.gov.me/pretraga?q=WBTFP2%20&ou=81>, a biće dostupni i na internet stranicama lokalnih samouprava.

Sve aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana sprovedene su tokom maja i juna 2026. godine prema sljedećem rasporedu: Institucionalne zainteresovane strane (nacionalne institucije) – 12. maj 2026. godine; Opština Danilovgrad – 19. maj 2026. godine; Opština Nikšić – 19. maj 2026. godine; Nevladine organizacije – 27. maj 2026. godine; Privredni subjekt – 9. jun 2026. godine. Projektna E&S dokumentacija objavljena je 13. maja 2026. godine, pri čemu su sve zainteresovane strane uredno

informisane o ukupnom obimu procesa uključivanja zainteresovanih strana, sadržaju i prirodi E&S dokumentacije, uključujući principe i prava lica pogođenih projektom definisana u ESMF-u, LMP-u, SEP-u i RPF-u. PIU i tim tehničke podrške pružili su sve relevantne informacije o dostupnim kanalima komunikacije, kao i o nedavno ažuriranoj adresi Mehanizma za podnošenje žalbi (Grievance Mechanism), koja će se koristiti kao centralna kontakt tačka za komunikaciju sa zainteresovanim stranama.

Već usvojeni ESF instrumenti biće ponovo predstavljeni kako bi se obnovila informisanost zainteresovanih strana, a biće predstavljeni i ažurirani instrumenti koji odražavaju dodatno finansiranje i restrukturiranje Projekta. Svi dokumenti biće dostupni na engleskom i crnogorskom jeziku, na internet stranici Ministarstva saobraćaja, i preslikani na internet stranicama ŽICG i drugih relevantnih korisnika, uz objavljivanje linkova putem kanala lokalnih kancelarija, odnosno mjesnih zajednica, i društvenih mreža.

Prezentacije: Svi sastanci će uključivati PowerPoint prezentacije čiji je cilj da učesnicima pruže vizuelne informacije i sažmu pisane dokumente za objavljivanje.

Konsultacije sa ključnim informatorima: Predstavnici lokalnih zajednica, odnosno mjesnih zajednica, biće ključne kontakt tačke za ciljano prenošenje poruka i dijeljenje informacija i komunikacionih materijala prije ključnih faza Projekta, kao što su raspisivanje tendera za radove, mogući početak radova itd. Ovo je lokalno uobičajen način komunikacije, pri čemu su lokalni predstavnici jednako dobro ukorijenjeni u zajednici i lokalnim organima vlasti.

Medijske objave i obavještenja: Ministarstvo saobraćaja će redovno ažurirati svoju internet stranicu, pri čemu će učestalost zavisiti od vrste informacija koje se objavljuju, ključnim ažuriranjima Projekta i izvještajima o ekološkom i socijalnom učinku Projekta, na engleskom i crnogorskom jeziku. Projekat će takođe biti značajno prisutan na društvenim mrežama, kao što su Facebook, Instagram i slično. Na društvenim mrežama Ministarstvo saobraćaja objavljivaće svoja obavještenja, napredak radova, informacije i sam Projekat. Takođe je planirano da sve nacionalne televizijske stanice emituju informacije o glavnim događajima. Sve informacije i dokumentacija biće objavljeni na internet stranici Projekta kada bude kreirana, a u međuvremenu će se koristiti i internet stranice krajnjih korisnika, posebno ŽICG, Opštine Bar, Opštine Nikšić, Glavnog grada Podgorica itd.

Komunikacioni materijali: Pisane informacije o žalbenom mehanizmu, procesu otkupa zemljišta, krajnjem datumu za ostvarivanje prava na naknadu itd. biće objavljene javnosti putem različitih komunikacionih materijala, uključujući brošure, flajere, postere i slično. Poseban paket materijala za odnose s javnošću biće izrađen i distribuiran u štampanom i elektronskom obliku. Kutije za sugestije takođe će biti postavljene radi prikupljanja komentara i sugestija javnosti korišćenjem obrasca za komentare iz Aneksa 7a.

Anketa o percepciji građana/lica pogođenih projektom i povratne informacije: Pored prostora za povratne informacije na internet stranici Ministarstva saobraćaja, sprovodiće se ankete zadovoljstva zainteresovanih strana na uzorku radi prikupljanja povratnih informacija o: i) procesu uključivanja i kvalitetu i djelotvornosti metoda; ii) nivou inkluzivnosti u procesu uključivanja; iv) kvalitetu komunikacije i dijaloga sa internim zainteresovanim stranama, kao što su Ministarstvo saobraćaja, izvođač, žalbeni mehanizam itd., tokom građevinskih radova. Rezultati ankete prikupljaće povratne informacije o djelotvornosti projektnih aktivnosti, koje će se koristiti za unapređenje nivoa komunikacije. Podaci iz ankete biće razvrstani prema starosti, polu i lokaciji. Rezultati ankete biće objavljeni na internet stranici Ministarstva saobraćaja i razmatrani na konsultativnim sastancima.

Sastanci sa zvaničnicima: Planirani program implementacije Projekta i/ili PowerPoint prezentacija biće dostupni. Ovi materijali koristiće se, prema potrebi, u zavisnosti od zainteresovanih strana i vremena održavanja sastanaka. Materijali će biti dostupni na crnogorskom jeziku.

Fokus grupe, sastanci licem u lice i druge vrste nejavni sastanaka: Flajeri i PowerPoint prezentacije. Flajeri će biti dostupni na crnogorskom i engleskom jeziku, a odgovarajuće verzije biće distribuirane prema vrsti i potrebama zainteresovanih strana. Flajeri će biti distribuirani najmanje pet radnih dana prije sastanaka. PowerPoint prezentacije biće održane na početku sastanaka. Svaki dnevni red sastanka imaće vrijeme predviđeno za pojašnjenja i pitanja usmjerena na Projekat.

Zvanični sastanci čije održavanje je propisano zakonom: Sastanci koji se odnose na otkup zemljišta i preseljenje. Komunikacija će biti formalna, u pisanoj formi, dostavljena putem kurira, uz dokaz o prijemu, a rokovi za obavještanje biće u skladu sa nacionalnim propisima, dopunjenim RPF-om i naknadnim RAP-ovima, ukoliko ih bude. Biće obezbijeđeni kanali za traženje pojašnjenja..

4.4. PREDLOŽENA STRATEGIJA ZA UKLJUČIVANJE STAVOVA RANJIVIH GRUPA

Projekat će preduzeti posebne mjere kako bi obezbijedio da ugrožene i ranjive grupe definisane u odjeljku 3.4 imaju jednaku mogućnost da pristupe informacijama, daju povratne informacije ili podnesu pritužbe. Specijalista PIU za životnu sredinu i socijalna pitanja pomoći će da se obezbijedi proaktivno dopiranje do svih grupa stanovništva. Fokus grupe posebno namijenjene ranjivim grupama biće sprovedene radi sagledavanja njihovih stavova i zabrinutosti u vezi sa uticajima koji se mogu pripisati Projektu.

Projekat će sprovesti ciljane konsultacije sa ranjivim grupama kako bi se razumjele njihove zabrinutosti/potrebe u pogledu pristupa informacijama, objektima i uslugama koje podržava Projekat, kao i drugi izazovi sa kojima se suočavaju kod kuće, na radnom mjestu i u svojim zajednicama. Neke od strategija koje će biti usvojene radi djelotvornog uključivanja i komunikacije sa ranjivim grupama biće usmjerene na:

- **Žene:** obezbijediti da timovi za uključivanje zajednice budu rodno uravnoteženi i promovisati liderstvo žena u njima; osmisliti onlajn ankete i ankete uživo, kao i druge aktivnosti uključivanja, tako da žene koje obavljaju neplaćeni rad njege mogu učestvovati;
- **Penzionisana starija lica i lica sa invaliditetom i hroničnim oboljenjima:** obezbijediti informacije u pristupačnim formatima, kao što su Brajevo pismo i uvećana štampa; ponuditi

više oblika komunikacije, kao što su titlovani sadržaji ili video materijali sa znakovnim jezikom, titlovani sadržaji za osobe sa oštećenjem sluha, onlajn materijali za osobe koje koriste asistivne tehnologije.

- Lica sa niskim nivoom pismenosti i znanja iz oblasti IKT, uključujući mikro/male trgovce, vozače kamiona i carinske zastupnike koji treba da koriste NSW/PCS: obezbijediti informacije putem flajera i brošura, medija i objava na društvenim mrežama,
- Djeca pješaci koja koriste pružne prelaze: preko obrazovnih ustanova i roditelja sprovesti kampanju podizanja svijesti o bezbjednosti kako bi djeca razumjela povećane rizike povezane sa pružnim prelazima dok su fizičke intervencije u toku.
- Ekonomski marginalizovane i ugrožene grupe i lica koja žive ispod granice siromaštva: dopiranje preko pouzdanih posrednika u zajednici i lokalnih kancelarija.

Na osnovu dodatnih ranjivih grupa identifikovanih tokom izrade SEP-ova specifičnih za lokaciju i identifikacije posebnih uzroka njihove ranjivosti, strategija uključivanja ranjivih grupa biće prilagođena u skladu sa tim.

4.5. RAZMATRANJE KOMENTARA

Tokom javnih konsultacija koje su sprovedene za ESF dokumente za osnovni projekat, nije bilo komentara, primjedbi ili pritužbi u vezi sa predstavljanim pitanjima, nijesu pokrenuta pitanja koja se odnose na životnu sredinu ili društvena pitanja, niti je bilo drugih komentara na dokumente ili u vezi sa budućim radovima i ekološkim aspektom Projekta.

Komentari na sve objavljene podatke, postojeće ESF dokumente i ažurirane dokumente koji će biti objavljeni biće odmah razmotreni od strane E&S specijalista PIU, kao i nakon predstojećih planiranih javnih konsultacija. Značajni komentari biće uključeni u konačnu verziju ESF dokumenata i objavljeni zajedno sa izvještajem o povratnim informacijama, odnosno: (i) listom medija putem kojih je obavještenje objavljeno; (ii) sadržajem obavještenja; (iii) vremenom objavljivanja; i (iv) listom primljenih povratnih informacija. Konsultacije i primljeni komentari biće evidentirani u zapisniku sa javnih konsultacija, zajedno sa listom zainteresovanih strana koje su učestvovala, u skladu sa odredbama o zaštiti podataka, uz kratak opis cjelokupnog procesa od trenutka objavljivanja do zaključenja. Ovo će biti uključeno kao aneks svakog konsultovanog dokumenta i činiće sastavni dio konačnih dokumenata. Ovaj pregled je uključen kao prilog svakom dokumentu koji je bio predmet konsultacija i činiće sastavni dio konačnih verzija dokumenata. Zapisnici sa sastanaka održanih u okviru procesa uključivanja zainteresovanih strana, sprovedenog tokom maja i juna 2026. godine, dati su u Prilogu 7 ovog dokumenta. Ipak, u ovom poglavlju dat je opšti pregled rezultata dosadašnjeg procesa uključivanja zainteresovanih strana, kako bi se ukazalo na glavne karakteristike komentara i stavova zainteresovanih strana tokom ovog procesa. Naime, svi sastanci organizovani u okviru procesa uključivanja zainteresovanih strana bili su veoma produktivni i korisni, prije svega zato što su zainteresovane strane blagovremeno i adekvatno informisane o planiranim projektnim aktivnostima u svojim lokalnim zajednicama. Najveći broj pitanja i zabrinutosti iskazali su stanovnici naselja na području opštine Danilovgrad, koji su naglasili da se značajan broj stambenih objekata nalazi u neposrednoj blizini željezničke pruge, te da je potrebno posvetiti posebnu pažnju obezbjeđivanju bezbjednosti i sigurnosti, kao i uvažavanju potreba lokalnog stanovništva u pogledu dodatnih i budućih unapređenja željezničke infrastrukture. Pitanje bezbjednosti i sigurnosti pokrenuli su i predstavnici lokalne uprave Nikšića, koji su istakli potrebu za postavljanjem zaštitnih ograda u zonama namijenjenim kretanju pješaka. Tom prilikom su informisani da je realizacija takvih intervencija planirana na određenim dionicama u narednom periodu. Takođe, imajući u vidu da dionica željezničke pruge na području Danilovgrada prolazi kroz više ruralnih naselja, lokalno stanovništvo je predložilo uvođenje besplatnih željezničkih karata tokom vikenda, kako bi se podstakao povratak građana na njihove posjede u području Podostroga i stimulisalo bavljenje poljoprivredom. Proces uključivanja zainteresovanih strana obuhvatio je i konsultacije sa nevladinim organizacijama, koje su ukazale na potrebu da se razvoju infrastrukture pristupi uz puno uvažavanje potreba osoba sa invaliditetom.

U tom kontekstu naglašena je potreba za postavljanjem adekvatne rasvjete, taktilnih staza za vođenje slijepih i slabovidnih lica, kao i obezbjeđivanjem pristupačnih pješačkih prelaza. Projektni tim je informisao učesnike da je integracija rješenja za pristupačnost planirana i da će biti realizovana u okviru projekta.

4.6. BUDUĆE FAZE PROJEKA

Zainteresovane strane biće informisane kako se Projekat bude razvijao, uključujući izvještavanje o ekološkom i socijalnom učinku Projekta i implementaciji plana uključivanja zainteresovanih strana i žalbenog mehanizma. Tokom faze razvoja i izgradnje Projekta, socijalni specijalista i specijalista za zaštitu životne sredine pripremaće mjesečne izvještaje o E&S učinku za PIU i Svjetsku banku, koji će uključivati ažurirane informacije o implementaciji plana uključivanja zainteresovanih strana. Mjesečni izvještaji koristiće se za izradu kvartalnih i godišnjih izvještaja. Kvartalni i godišnji izvještaji biće objavljeni na internet stranici Projekta i dostupni na nivou Projekta.

4.7. IZRADA SEP-OVA SPECIFIČNIH ZA LOKACIJU

Planovi implementacije SEP-a specifični za lokaciju biće pripremljeni i sprovedeni, obuhvatajući aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana u trajanju od šest mjeseci za svaki pojedinačni podprojekat, odnosno za grupe sličnih podprojekata kada je to primjereno. Prvi takav plan biće dostavljen Svjetskoj banci na pregled i potvrdu predloženog obima i sadržaja.

5. RESURSI I ODGOVORNOSTI ZA IMPLEMENTACIJU AKTIVNOSTI UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA

5.1. RESURSI

Detaljni budžeti biće dodatno precizirani u SEP-ovima specifičnim za podprojekte i mogu uključivati budžetske kategorije navedene u tabeli u nastavku. SEP-ovi će dati realnu i tačnu procjenu potrebnog budžeta kako bi se obezbijedila implementacija strategija uključivanja.

Budžetske kategorije	
1. Plate osoblja i prateći troškovi	4. Obuke
1a Konsultant za životnu sredinu i socijalna pitanja	4a. Obuke o socijalnim i ekološkim pitanjima za osoblje PIU i izvođača
1b. npr. troškovi putovanja osoblja	
2. Događaji	5. Ankete korisnika
2a. Sastanak povodom pokretanja projekta	5a anketa percepcije
2b. Organizacija fokus grupa	6. Žalbeni mehanizam
2c Sprovođenje anketa	6a. obuka članova tijela za žalbeni mehanizam
3. Komunikacione kampanje	6b uspostavljanje lokalnih prijemnih tačaka
3a. Poster, flajeri	6c. komunikacioni materijali za žalbeni mehanizam
3b. Kampanje na društvenim mrežama	7. Ostali troškovi
3c Radionice	7a. putovanja, smještaj, itd

Tabela 5 Okvirne budžetske kategorije za djelotvornu implementaciju aktivnosti uključivanja

5.2. UPRAVLJAČKE FUNKCIJE I ODGOVORNOSTI

PIU će biti ukupno odgovorna za planiranje i implementaciju aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, kao i drugih relevantnih aktivnosti informisanja, objavljivanja i konsultacija, kao i za funkcionisanje žalbenog mehanizma.

Akter	Odgovornosti u vezi sa uključivanjem zainteresovanih strana
Ministarstvo saobraćaja	Promocija cjelokupnog Projekta na visokom nivou, kao dio kontinuirane kampanje informisanja i uključivanja javnosti. Promocija aktivnosti podprojekata sa relevantnim jedinicama lokalne samouprave. Uključivanje drugih relevantnih ministarstava i zainteresovanih strana na visokom nivou.
Rukovodilac PIU jedinice	Izrada komunikacione strategije za cijeli period trajanja Projekta. Saradnja i upravljanje odnosima sa angažovanim kompanijama koje izrađuju komunikacione materijale, kao što su posteri, flajeri, video/TV spotovi itd. Planiranje i upravljanje komunikacijom Projekta putem svih medijskih kanala, uključujući društvene mreže, TV, radio i štampane medije
Specijalisti za životnu sredinu i socijalna pitanja angažovani od strane PIU	Izrada komunikacione strategije za cijeli period trajanja Projekta. Saradnja i upravljanje odnosima sa angažovanim kompanijama koje izrađuju komunikacione materijale, kao što su posteri, flajeri, video/TV spotovi itd. Planiranje i upravljanje komunikacijom Projekta putem svih medijskih kanala, uključujući društvene mreže, TV, radio i štampane medije. Vođenje Evidencije uključivanja zainteresovanih strana (SEL). Izrada godišnjeg rasporeda implementacije.
Željeznička infrastruktura Crne Gore (ŽICG)	Promocija aktivnosti podprojekata koje se odnose na ŽICG. Korišćenje već postojećih kanala komunikacije, uključivanja zainteresovanih strana i žalbenog mehanizma za potrebe Projekta. Prijem i evidentiranje svih pritužbi koje podnesu lica pogođena projektom ili ostale zainteresovane strane i njihovo hitno dostavljanje PIU. Objavljivanje projektne dokumentacije, naročito ESF dokumenata, na internet stranici ŽICG. Izgradnja i održavanje konstruktivnih odnosa sa svim grupama zainteresovanih strana
Lokalne samouprave	Izgradnja i održavanje konstruktivnih odnosa sa svim grupama zainteresovanih strana u odgovarajućoj opštini, uključujući privredne i vjerske lidere, organizacije zajednice itd. Identifikacija svakog pitanja koje može izazvati povećanu zabrinutost, radi obezbjeđivanja sistema ranog upozorenja o pitanjima u zajednici, i njihovo dostavljanje PIU. Prijem i evidentiranje svih pritužbi koje podnesu lica pogođena projektom ili ostale zainteresovane strane i njihovo hitno dostavljanje PIU. Podrška planiranju i logistici za aktivnosti jačanja kapaciteta i komunikacione događaje na lokalnom nivou.

Tabela 6 Upravljačke funkcije i odgovornosti

To ensure successful SEP implementation, the PIU will engage a part time Environmental and Social Specialists for the duration of the Project.

6. ŽALBENI MEHANIZAM

Kako bi se obezbijedio strukturiran pristup rješavanju pritužbi u okviru WBTTF projekta, uspostavljen je žalbeni mehanizam na nivou Projekta (GM). GM se sastoji od Centralnog kanala za povratne informacije i pritužbe (CFD), koji je već operativan i kojim upravlja PIU u okviru Ministarstva saobraćaja, i Lokalnih prijemnih tačaka za pritužbe (LGAD) za svaki podprojekat, koji se zajedno nazivaju Žalbeni mehanizam. Imenovano je posebno lice za pritužbe, zaduženo za nadzor nad CFD-om. LGAD će postati operativne na početku aktivnosti tehničkog projektovanja za odgovarajuće podprojekte i služitiće kao lokalne ulazne tačke za prijem pritužbi i potvrđivanje njihovog prijema. Ministarstvo saobraćaja/PIU obezbijediće da sve zainteresovane strane budu informisane o GM-u, uključujući njegovu svrhu, procedure, kontakt osobe i kanale za podnošenje komentara, zabrinutosti ili pritužbi u pogođenim područjima. Administrativna nadležnost biće u okviru Ministarstva saobraćaja i njegove PIU. LGAD će služiti kao lokalna prijemna tačka za prijem pritužbi i potvrdu prijema pritužbi putem lokalnih kanala.

Uvođenje GM-a započeće objavljivanjem ovog SEP-a i predstojećim javnim konsultacijama, kako bi se zainteresovane strane informisale o žalbenom mehanizmu kroz obavještanje o njegovoj dostupnosti, funkciji, kontakt osobama i procedurama za podnošenje komentara/zabrinutosti ili pritužbi u pogođenim područjima. Eksterna komunikacija zainteresovanih strana smatra se da obuhvata komentare/zabrinutosti i pritužbe, kako slijedi:

- Komentari/zabrinutosti koje iznese pojedinac ili grupa mogu, ali ne moraju, proisteći iz konkretnog uticaja ili incidenta povezanog sa projektnom aktivnošću. Oni mogu predstavljati pozitivna ili negativna zapažanja o opštem učinku Projekta, a mogu imati i oblik pitanja ili zahtjeva za informacijama; i
- Pritužba je žalba koju podnosi pojedinac ili grupa, a koja se odnosi na konkretan uticaj ili incident za koji se smatra da negativno utiče na interese podnosioca pritužbe. Ovo uključuje i posebne zabrinutosti u vezi sa naknadom i preseljenjem koje podnose raseljena lica, ukoliko Projekat prouzrokuje otkup zemljišta, što je malo vjerovatno.

Svaka pritužba može se dostaviti Žalbenom mehanizmu usmeno, lično ili telefonom, ili pisanim putem, popunjavanjem Obrasca za pritužbe javnosti iz Aneksa 7, ličnom dostavom, poštom ili putem e-maila na adresu/broj navedene u nastavku, bez ikakvih troškova za podnosioca pritužbe. Pritužbe se mogu podnijeti i anonimno ili bez korišćenja obrasca, ukoliko podnosilac tako želi.

Informacije o GM-u, uključujući Obrazac za pritužbe javnosti i Informativni letak o pritužbama javnosti iz Aneksa 7c, biće objavljene i dostupne putem:

- internet stranice Ministarstva saobraćaja <https://www.gov.me/msa>,
- internet stranice Željezničke infrastrukture Crne Gore,
- oglasnih tabli i često posjećivanih mjesta lokalnih zajednica pogođenih Projektom – duž željezničkih pruga Podgorica–Bar i Podgorica–Nikšić, na lokacijama pružnih prelaza,
- kampanja na društvenim mrežam,
- u lokalnim zajednicama na lokacijama pružnih prelaza,
- na gradilištu prije početka bilo kakvih aktivnosti na terenu.

Komentari/zabrinutosti dostavljajuće se Ministarstvu saobraćaja istim putem kao i pritužbe, kako je opisano u odjeljku u nastavku. Nakon prijema, biće uključeni u procedure eksterne komunikacije Ministarstva saobraćaja, a povratne informacije biće dostavljene u skladu sa zahtjevima procedure. Zabrinutosti će se identifikovati i analizirati svakog mjeseca, a izvještaj će se dostavljati višem nivou rukovodstva Ministarstva. Ovo će omogućiti prepoznavanje zabrinutosti i, djelujući kao „sistem ranog

upozorenja“, omogućiti brzo preduzimanje mjera za njihovo rješavanje i time izbjeći podnošenje pritužbi u budućnosti.

Žalbeni mehanizam sastojao se od Centralnog kanala sa lokalnim prijemnim tačkama za obje pogođene opštine, kojima upravlja Ministarstvo saobraćaja, a koje se zajedno nazivaju Žalbeni mehanizam. Poseban žalbeni mehanizam za radnike biće razvijen i njime će upravljati izvođači, u skladu sa LMP-om. Implementaciju žalbenog mehanizma za radnike pratiće konsultant za nadzor i socijalni specijalista PIU.

Žalbeni mehanizam je razvijen sa sljedećim ciljevima:

- izgradnja i održavanje povjerenja sa svim zainteresovanim stranama;
- sprječavanje negativnih posljedica neadekvatnog rješavanja pritužbi; i
- pomoć u identifikovanju i upravljanju zabrinutostima zainteresovanih strana, čime se podržava djelotvorno upravljanje rizicima.

Sistem i zahtjevi, uključujući kadrovske zahtjeve, za lanac postupanja po pritužbama – od registracije, razvrstavanja i obrade, potvrde prijema i praćenja, do provjere i postupanja, i konačno pružanja povratnih informacija – sadržani su u ovom GM-u. U okviru predstojećih javnih konsultacija, na kojima će biti predstavljene tekuće projektne aktivnosti, novouvedene aktivnosti koje su predmet dodatnog finansiranja i restrukturiranja Projekta, kao i postojeći i ažurirani ESF instrumenti, biće predstavljen i uspostavljen žalbeni mehanizam za Projekat. Kroz kampanje informisanja o GM-u, Ministarstvo saobraćaja obezbijediće da relevantno osoblje bude u potpunosti obučeno i da raspolaže odgovarajućim informacijama i stručnošću za pružanje telefonskih konsultacija i prijem povratnih informacija. Projekat će koristiti postojeći sistem, uključujući posebnu telefonsku liniju, onlajn, pisane i telefonske kanale za pritužbe, kako bi se obezbijedilo da sve informacije povezane sa Projektom budu distribuirane, a pritužbe i odgovori razvrstani i izvještavani.

U početku će GM funkcionisati ručno, međutim predlaže se razvoj IT sistema za upravljanje cjelokupnim GM-om. Kvartalni izvještaji u formi sažetka pritužbi, njihovih vrsta, preduzetih mjera i ostvarenog napretka u rješavanju otvorenih pitanja biće pripremljeni i objavljeni, pri čemu je alat za takve izvještaje prikazan u: Greška! Izvor reference nije pronađen. Kada budu predloženi svi mogući načini rješavanja, a podnosilac pritužbe i dalje ne bude zadovoljan, GM će ga obavijestiti o njegovom pravu na pravnu zaštitu.

Žalbeni sistem treba da bude djelotvoran čim to bude praktično moguće, kako bi se upravljalo pritužbama i na njih odgovaralo na odgovarajući način tokom različitih faza Projekta. Pored GM-a, ostaju dostupna i pravna sredstva predviđena nacionalnim zakonodavstvom, uključujući sudove, inspekcije, upravne organe itd. Do sada su tokom procesa konsultacija primljene pritužbe lokalnih zajednica i javnosti.

Iako je rizik Projekta od seksualne eksploatacije i zlostavljanja (SEA), seksualnog uznemiravanja (SH) i rodno zasnovanog nasilja (GBV) ocijenjen kao nizak, zbog: (i) očekivanog lokalnog zapošljavanja i (ii) očekivanog malog broja radnika na gradilištima, GM će, iz predostrožnosti, biti osposobljen da prepozna pritužbe koje se odnose na SEA/SH i GBV. Takve pritužbe biće obrađivane odvojeno, ali će koristiti isti lanac procesnih koraka i rokove opisane u nastavku, odnosno prijem pritužbi i procesni lanac. Potrebnu obuku za imenovano lice koje će postupati po takvim pritužbama obezbijediće Svjetska banka.

Bilo koja vrsta pritužbe može se podnijeti poštom, telefonom, e-mailom ili lično, koristeći kontakt podatke navedene u nastavku:

Ministarstvo saobraćaja

Na ruke: Žalbeni mehanizam za Projekat trgovinske i transportne olakšice

Gđa. Sonja Mamić

zalbenimehanizam.ttfp@msa.gov.me

Adresa: Rimski Trg 46,

81100 Podgorica

Detalji o lokalnim pristupnim kanalima biće distribuirani u okviru kampanje podizanja svijesti o žalbenom mehanizmu. Žalbeni postupak biće besplatan, otvoren i dostupan svima, a komentari i pritužbe biće razmatrani na nediskriminatoran i transparentan način.

6.1. PROCEDURA

U pojedinim slučajevima, kao što su situacije kada je pritužba više pitanje ili zahtjev za informacijom, Ministarstvo saobraćaja može biti u mogućnosti da riješi pritužbu ubrzo nakon njenog prijema. U tom slučaju, podnosiocu pritužbe biće dostavljene informacije potrebne za rješavanje pitanja, a pritužba će biti dokumentovana i zatvorena nakon što podnosilac bude zadovoljan dostavljenim informacijama.

Kada su pritužbe složenije i zahtijevaju određenu istragu, primjenjivaće se sljedeći postupak:

Korak 1: Prijem i potvrda prijema pritužbe

- Nakon prijema pritužbe, ista će biti evidentirana u registru.
- Ministarstvo saobraćaja će potvrditi prijem pritužbe pisanim putem u roku od 5 radnih dana od prijema.
- U potvrdi prijema biće navedena kontakt osoba i opis narednih koraka koje podnosilac pritužbe može očekivati, uključujući vremenski okvir.

Korak 2: Procjena, dodjela nadležnog lica i istraga

- Ministarstvo saobraćaja će procijeniti pritužbu kako bi utvrdilo način njenog rješavanja i, u većini slučajeva, odrediti nadležno lice koje posjeduje odgovarajuću stručnost za njeno rješavanje. Nadležno lice će raditi na razumijevanju, istrazi, rješavanju i praćenju pritužbe u komunikaciji sa podnosiocem. Ovo može uključivati pribavljanje informacija iz različitih organizacionih jedinica Ministarstva saobraćaja ili od izvođača.
- Ministarstvo saobraćaja će sarađivati sa podnosiocem pritužbe kako bi se utvrdio uzrok problema i biće potrebno da kontaktira podnosioca tokom istrage.

Korak 3: Konsultacije i sprovođenje rješenja

- Kada se žalba ispita, u konsultaciji sa podnosiocem žalbe, Ministarstvo će razgovarati o rezultatima i predloženom rešenju sa podnosiocem žalbe, uključujući i vremenski okvir za implementaciju.
- MS će implementirati rešenje ili direktno ili preko treće strane, što će biti učinjeno u konsultaciji sa podnosiocem žalbe.
- Ministarstvo će redovno pregledati žalbe kako bi se osiguralo da se postigne napredak ka rešavanju. Ako se ne postigne napredak, MS može odlučiti da eskalira žalbu menadžmentu MS-a. U takvim okolnostima, podnosilac žalbe će biti ažuriran o napretku.

Korak 4: Zatvori i nadgledaj

- Nakon što je žalba u potpunosti istražena, rešenje je sprovedeno i nadgledano, a dalje radnje se ne smatraju neophodnim za rešavanje problema, MS će zatvoriti žalbu.
- U slučaju anonimne žalbe konačna odluka će biti objavljena na veb stranici Ministarstva saobraćaja.
- Ministarstvo će zatražiti od podnosioca žalbe da potpiše izjavu kojom potvrđuje rešenje. Potpisivanje izjave ne sprečava podnosioca žalbe da ponovo pokrene pitanje ili traži druge načine za obeštećenje ukoliko rešenje ne rezultira trajnim rešenjem ili se problem ponovi.
- Ako se podnosilac žalbe ne slaže sa ponuđenim rešenjem, Ministarstvo će zatvoriti žalbu, međutim podnosilac žalbe može da izabere žalbu na odluku o zatvaranju žalbe (vidi korak 5) ili traži drugu pomoć.
- Ministarstvo može ponovo otvoriti žalbu ako podnosilac žalbe pruži nove informacije.
- MS može kontaktirati podnosioca žalbe nakon zatvaranja kako bi se osiguralo da se ne pojave drugi problemi.

Korak 5: Žalba (opciono ako podnositelj žalbe nije zadovoljan)

- Ministarstvo će uspostaviti dodatni mehanizam za članove zajednice da se žale na zatvaranje žalbe kada nisu zadovoljni ishodom istrage i / ili predloženom rezolucijom.
- Drugostepena komisija koji se sastoji od pouzdanih spoljnih trećih strana, uključujući tehničke stručnjake koji su upoznati sa pitanjem ili višim upravljačkim strukturama MS-a. Generalno, ovi ljudi neće imati prethodno detaljno znanje o žalbi ili angažman sa podnosiocem žalbe.
- U nekim slučajevima, komisija može izabrati da uključi u rad jednu ili više uglednih i nezavisnih trećih strana.
- Komisija može odlučiti da odbije žalbu ako smatra da žalba nije predstavljena dobronamerno.
- Izbor posrednika ili pojedinaca koji čine komisiju će se sprovesti u konsultaciji sa podnosiocem žalbe i drugim ključnim zainteresovanim stranama kako bi se osiguralo poverenje u proces.
- U bilo kom trenutku može se tražiti pomoć nepristrasnih pravosudnih i upravnih organa.

6.2. PODNOŠENJE ŽALBI

Efikasna administracija žalbi snažno se oslanja na postavljeni osnovni princip osmišljen da promoviše pravičnost procesa i njegovih ishoda. Postupak žalbe (Grievance mechanism – GM) će biti osmišljen tako da bude pristupačan, efikasan, jednostavan, razumljiv i bez troškova za podnosioca žalbe. U okviru mehanizma za žalbe, na svaku žalbu može biti skrenuta pažnja bilo lično, telefonom ili pismeno popunjavanjem obrasca za žalbu, bilo e-mailom, poštom, faksom ili ličnom dostavom na adrese / brojeve koji će biti utvrđeni. Sve žalbe mogu se popuniti anonimno. Pristupne tačke i detalji o lokalnim ulaznim tačkama će biti objavljeni i biće deo procesa informisanja kada budu poznate dodatne mikro lokacije potprojekata.

6.3. POSTUPANJE SA ŽALBAMA

Svaka žalba će pratiti put sledećih obaveznih koraka: primiti, proceniti i dodeliti, priznati, istražiti, odgovoriti, pratiti i zatvoriti.

Kada se prijavi, GM će sprovesti brzu procenu kako bi proverio prirodu žalbi i utvrdio ozbiljnost. U roku od 5 dana od prijavljivanja, kroz mehanizam će se potvrditi registracija i pružiti podnosiocu žalbe osnovne informacije o sledećem koraku. Zatim će istražiti pokušavajući da shvati problem iz perspektive podnosioca žalbe i shvati šta mu je potrebno. GM će istražiti činjenice i okolnosti i artikulirati odgovor. Konačni Formira se konačno sporazumno rešenje, a žalioc biva obavešten o konačnoj odluci najkasnije u roku od 30 radnih dana nakon prijave žalbe. Zatvaranje žalbe se dešava nakon što je verifikovana implementacija rešenja. Čak i kada se ne postigne dogovor ili je žalba odbijena, rezultati će biti dokumentovani, kao akcije i naponi uloženi u rešavanje. Ako se žalba ne može riješiti sporazumnim nastojanjem, podnositelj žalbe može pribjeći formalnim sudskim postupcima, koji su dostupni u crnogorskom nacionalnom pravnom okviru. Prijava žalbe kod GM-a ne isključuje niti sprečava traženje rešenja od zvaničnog organa, sudskog ili drugog u bilo kom trenutku (uključujući i tokom procesa žalbe) predviđenog crnogorskim pravnim okvirom.

U slučaju anonimne žalbe, nakon priznavanja žalbe u roku od tri dana od evidentiranja, GM će istražiti žalbu i u roku od 30 dana od prijavljivanja žalbe, izdati konačnu odluku koja će biti objavljena na sajtu PIU.

GM će voditi dnevnik registra žalbi, koji će uključivati žalbe primljene putem svih kanala prijema, koji sadrži sve potrebne elemente za raščlanjivanje žalbe po polu osobe koja ga prijavljuje, kao i prema vrsti žalbe. Međutim, lični podaci svakog podnosioca žalbe biće zaštićeni Zakonom o zaštiti podataka. Svaka žalba će biti evidentirana u registru sa najmanje sledećim informacijama:

- opis žalbe,
- datum prijema potvrde vraćene podnosiocu žalbe,
- opis preduzetih radnji (istraga, korektivne mere),
- datum rešavanja / pružanje povratnih informacija podnosiocu žalbe,
- verifikacija implementacije, i
- zatvaranje.

Da bi se izbeglo dupliranje žalbi od strane iste osobe po istom pitanju, jednostavno zato što postoje različiti kanali prijema, Lokalni šalter za primanje žalbi (Local Grievance Admission Desk -LGAD i i Centralni šalter za primanje žalbi (Central Grievance Desk – CGD) će nedeljno razmenjivati informacije o primljenim žalbama i upoređivati dnevnik žalbi. Centralizovani dnevnik na nivou CGD- a će sadržavati beleške o potencijalno dupliranim podnescima. Višestruki podnesci, o istim događajima, od strane istog podnosioca žalbe će biti rešeni jednom odlukom, koja će biti navedena i podnosilac žalbe na odgovarajući način obavešten.

U slučaju da se žalba ne može rešiti na način koji zadovoljava podnosioca žalbe, on / ona ima pravo na žalbu. U takvim slučajevima rešavanje žalbe će pregledati komisija na nivou agencije za implementaciju (MS). Ovo će poslužiti kao nivo žalbe drugog reda. Komisija će se sastojati od tri imenovana člana koji nisu direktno uključeni u implementaciju projekta. Komisija će potvrditi prijem žalbe u roku od 3 dana i donijeti konačnu odluku u roku od 5 dana od prijema žalbe. Odluka komisije će podrazumevati detaljno objašnjenje procesa rešavanja žalbi, kao i objašnjenje konačne odluke i smernice o tome kako postupiti ako ishod i dalje nije zadovoljavajući za podnosioca žalbe.

6.4. IZVEŠTAVANJE O ŽALBAMA I POVRATNIM INFORMACIJAMA KORISNIKA

Uloga GM-a, pored rešavanja žalbi, biće da čuva i čuva primljene komentare / žalbe i vodi Centralni dnevnik žalbi kojim upravlja PIU. Da bi se omogućilo potpuno poznavanje ovog alata i njegovih rezultata, kvartalna ažuriranja GM će biti dostupna na sajtu MS. Ažuriranja će biti raščlanjena po polu, vrsti žalbi / žalbi.

6.5. DNEVNIK ŽALBI

PIU će održavati dnevnik žalbi kako bi se osiguralo da svaka žalba ima pojedinačni referentni broj i da se na odgovarajući način prati i da su zabeležene radnje završene. Prilikom primanja povratnih informacija, uključujući žalbe, definiše se sledeće:

- Tip,
- Kategorija,
- Rok za rešavanje žalbe, i
- Dogovoreni akcioni plan.

Svakoj žalbi treba da bude dodeljen pojedinačn referentn broj da se na odgovarajući način prate i beleže radnje koje su završene. Dnevnik treba da sadrži sledeće informacije:

- Ime podnosioca žalbe, lokacija i detalji žalbe,
- Datum podnošenja,
- Datum kada je dnevnik žalbi postavljen u bazu podataka projekta,
- Detalji predloženih korektivnih mera,
- Datum kada je predložena korektivna mera poslata podnosiocu žalbe (ako je potrebno),
- Datum kada je žalba zatvorena,
- Datum kada je odgovor poslat podnosiocu žalbe.

6.6. PRIJEM ŽALBI I ŽALBA PRIJEM I LANAC VREDNOSTI PROCESA

Proces rešavanja žalbi obuhvata sledeće korake:

KORAK 1: Podnošenje žalbi: ili usmeno, u pisanoj formi putem kutije za predloge / žalbe, putem telefonske linije / mobilnog telefona, pošte, SMS-a, društvenih medija (VhatsApp, Viber, Facebook itd.), e-pošte, veb stranice i LGAD-a. GRM će takođe omogućiti podizanje i rešavanje anonimnih žalbi. SEP-ovi specifični za lokaciju će sadržati detalje o ulaznim tačkama i fokalnim tačkama žalbi.

KORAK 2: Snimanje žalbe, klasifikacija žalbi na osnovu tipologije žalbi i podnosioca žalbe kako bi se pružio efikasniji odgovor, i pružanje početnog odgovora odmah ako je moguće. Tipologija će se zasnivati na karakteristikama podnosioca žalbe (npr. ranjive grupe, osobe sa invaliditetom, osobe sa jezičkim barijerama itd.), kao i na prirodi žalbe.

KORAK 3: Potvrda prijema žalbe u roku od 5 dana.

KORAK 4: Podrobna istraga podrazumeva prikupljanje informacija o žalbi kako bi se utvrdila podobnost i da se stvori jasna slika o okolnostima pitanja koje se razmatra. Ovaj proces obično uključuje posete lokaciji, pregled dokumenata, sastanak sa GM korisnikom (ako je poznat i voljan da se angažuje) i sastanke sa pojedincima i / ili grupama koji mogu da pomognu u rešavanju problema. Razumni napor i će biti preduzeti da se reši žalba. Ako je žalba nejasna i nedovoljno jasna, GM je dužan da pomogne i

pruži savet, pa čak i da pomogne u prepravljaju podneska, kako bi žalba postala jasna, u svrhu donošenja informisane odluke od strane GM i u najboljem interesu lica na koja se projekat odnosi. Ako GM nije u stanju da reši pitanja koja su pokrenuta hitnim korektivnim akcijama, biće identifikovana dugoročna korektivna akcija. U odluci se daje jasna procjena žalbe/pritužbe, jasna odluka i preporuke za pravedan pravni lijek i predlažu mjere za izmjenu budućeg ponašanja koje je izazvalo žalbu, kao i predložene mjere za kompenzaciju ako mjere ublažavanja ne mogu otkloniti štetu ili povredu. Odluka je u pisanoj formi i dostavlja se licu koje je podnijelo žalbu, kao i bilo kojem drugom licu ili subjektu na koje se preporuka i mjere primjenjuju ili su u obavezi po zakonu. Osoba koja je podnela žalbu može izraziti svoje lično zadovoljstvo ishodom postupka rešavanja žalbe. Jednostrana odluka treba biti izuzetak, a rješenje treba tražiti putem dijaloga između GM i podnosioca žalbe.

KORAK 5: Saopštenje odluke u roku od 30 dana.

KORAK 6: Odgovor podnosioca žalbe: ili zatvaranje žalbe ili preduzimanje daljih koraka ako žalba ostane otvorena. Pre bilo kakvog zatvaranja žalbi/žalbi, GM će:

- Potvrditi da su potrebne GM akcije sprovedene, da je proces rešavanja žalbi praćen i da je doneta pravična odluka;
- Organizovati sastanak (e) u roku od 10 dana od kada su ga kontaktirale zainteresovane strane kako bi razgovarali o tome kako da reše problem, ako prethodno nije sproveden;
- Podnosiocu pritužbe/oštećenom preporučiti konačnu odluku o mjeri ublažavanja;
- Sprovesti dogovorenu meru ublažavanja;
- Ažurirajte obrazac izveštaja o žalbi i da ga potpiše podnosilac žalbe / oštećena strana;
- Potpišite obrazac za prijavu žalbe i prijavite ažurirane informacije o žalbi u registar žalbi; i
- Pošaljite kopije relevantnih dokumenata (npr. Popunjen obrazac za izveštaj o žalbi, mera ublažavanja, zapisnici sa sastanaka, ako je potrebno) zainteresovanim stranama.

Dalji detalji o detaljima lokalnog pristupa LGAD će biti distribuirani u kasnijim fazama i biće deo kampanje za podizanje svesti o mehanizmu za žalbe.

6.7. PRAĆENJE I IZVEŠTAVANJE O ŽALBAMA

CFD će biti odgovoran za:

- Prikupljanje podataka iz LGAD-a koji služe kao lokalne ulazne tačke o broju, suštini i statusu žalbi i njihovo učitavanje u jedinstvenu regionalnu bazu podataka;
- Vođenje evidencije žalbi na žalbe primljene na regionalnom i lokalnom nivou;
- Praćenje neriješenih pitanja i predlaganje mjera za njihovo rješavanje;
- Objavljivanje kvartalnih izveštaja o GM mehanizmima;
- Sumiranje i analiza kvalitativnih podataka dobijenih od lokalnih žalbenih prijemnih tačaka o broju, suštini i statusu žalbi i njihovo učitavanje u jedinstvenu bazu podataka projekata;
- Praćenje neriješenih pitanja i predlaganje mjera za njihovo rješavanje.

Redovni izveštaji o socijalnom monitoringu SB podnose se preko PIU, koji će sadržavati odeljak koji se odnosi na GM koji pruža ažurirane informacije o sledećem:

- Status implementacije GM (procedure, obuka, kampanje podizanja svesti javnosti, budžetiranje itd.);
- kvalitativni podaci o broju pristiglih žalbi (prijave, sugestije, žalbe, zahtevi, pozitivne povratne informacije) i broju rešenih žalbi;
- Kvantitativni podaci o vrsti žalbi i odgovora, pruženim pitanjima i žalbama koje ostaju neriješene;
- Nivo zadovoljstva preduzetim merama (odgovorom);
- Sve preduzete korektivne mere.

6.8. SLUŽBA SVETSKE BANKE ZA ŽALBE

Zajednice i pojedinci koji veruju da su negativno pogođeni projektom koji podržava Svetska banka (SB) mogu da podnesu žalbe postojećim mehanizmima za rješavanje žalbi na nivou projekta ili Službi za žalbe (GRS). GRS osigurava da se primljene žalbe odmah pregledaju kako bi se riješili problemi vezani za projekt. Zajednice i pojedinci pogođeni projektom mogu podnijeti žalbu nezavisnom inspekcijskom panelu SB koji utvrđuje da li je došlo do štete ili bi moglo doći kao rezultat nepoštovanja politike i procedura SB. Žalbe se mogu podneti u bilo kom trenutku nakon što je na zabrinutost direktno skrenuta pažnja Svetskoj banci, a menadžment banke je dobio priliku da odgovori. Za informacije o tome kako da podnesete žalbe korporativnoj službi za žalbe Svetske banke (GRS), posetite: <http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service>

7. MONITORING I IZVEŠTAVANJE

Ministarstvo saobraćaja će biti odgovorno za pripremu izveštaja o monitoringu koji dokumentuju ekološke i društvene performanse Projekta i njihovo podnošenje SB, na polugodišnjem nivou. Oni će biti dio ukupnih zahtjeva za izvještavanje o napretku kako je navedeno u odgovarajućem Ugovoru o zajmu (koji će biti potpisan). Ovi izveštaji će uključivati odeljke posvećene angažovanju zainteresovanih strana i upravljanju žalbama.

Zahtevi za praćenje i izveštavanje će biti strukturirani tako da se popunjavaju u kući tokom pripreme faze. Aranžmani za praćenje treće strane mogu se napraviti ili u vezi sa određenim elementom projekta (kao što je mehanizam za žalbe ili kompenzacijska šema) ili njegovom ukupnom implementacijom tokom faze implementacije projekta. Indikatori praćenja su obezbeđeni u tabeli 7.

Indikator	Kako će se pratiti	Odgovornost	Frekvencija
Angažovanje sa pogođenim stranama			
Broj i lokacija formalnih sastanaka	Zapisnici sa sastanaka	PIU je socijalni stručnjak	Kvartalno
Broj i lokacija neformalnih / spontanijih sastanaka	Zapisnici sa sastanaka	PIU je socijalni stručnjak	Kvartalno
Broj i lokacija sastanaka za podizanje svesti ili obuku u zajednici	Zapisnici sa sastanaka	PIU je socijalni stručnjak	Kvartalno
Broj muškaraca i žena koji su prisustvovali svakom od gore navedenih sastanaka	Spisak prisutnih	PIU je socijalni stručnjak	Kvartalno
Za svaki sastanak, broj i priroda primljenih komentara, akcije dogovorene tokom ovih sastanaka, status tih akcija i način na koji su komentari uključeni u sistem upravljanja	Zapisnici sa sastanaka	PIU je socijalni stručnjak	Kvartalno

Indikator	Kako će se pratiti	Odgovornost	Frekvencija
životnom sredinom i socijalnim upravljanjem projektom			
Angažman sa drugim zainteresovanim stranama			
Broj i priroda aktivnosti angažovanja sa drugim zainteresovanim stranama, raščlanjeno po kategorijama zainteresovanih strana (vladina odeljenja, opštine, nevladine organizacije)	Zapisnici sa sastanaka	PIU je socijalni stručnjak	Kvartalno
Mehanizam za rešavanje žalbi			
Broj primljenih žalbi, ukupno i na lokalnom nivou, na veb stranici, raščlanjeno po polu podnosioca žalbe i načinu prijema (telefon, e-pošta, diskusija)	Žalbe Dnevnik	PIU-ov socijalni specijalista, Žalbe Fokalna tačka	Kvartalno
Broj žalbi primljenih od pogođenih ljudi, spoljnih zainteresovanih strana	Žalbe Dnevnik	PIU-ov socijalni specijalista, Žalbe Fokalna tačka	Kvartalno
Broj žalbi koje su (i) otvorene, (ii) otvorene više od 30 dana, (iii) one koje su riješene, (iv) zatvorene, i (v) broj odgovora koji su zadovoljili podnosiocima žalbe, tokom izvještajnog perioda raščlanjene po kategoriji žalbe, polu, starosti i lokaciji podnosioca žalbe.	Žalbe Dnevnik	PIU-ov socijalni specijalista, Žalbe Fokalna tačka	Kvartalno
Prosečno vreme rešavanja žalbe, raščlanjeno po polu podnosioca žalbe i kategorijama žalbi	Žalbe Dnevnik	PIU-ov socijalni specijalista, Žalbe Fokalna tačka	Kvartalno
Broj sastanaka LGD-a i rezultati ovih sastanaka	Zapisnici sa sastanaka koje su potpisali prisutni	PIU-ov socijalni specijalista, Žalbe Fokalna tačka	Kvartalno
Kretanje u vremenu i poređenje broja, kategorija i lokacije žalbi sa prethodnim izvještajnim periodima	Žalbe Dnevnik	PIU-ov socijalni specijalista, Žalbe Fokalna tačka	Kvartalno

Tabela 7 Indikatori praćenja

Napomena: Zapisnici sa formalnih sastanaka i sažetak neformalnih sastanaka biće dodati kao prilog kvartalnom izveštaju. Oni će sumirati stav prisutnih i radvojiti komentare muškaraca i žena

Aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana će biti dokumentovane i podnesene kako bi se osiguralo odgovorno ispunjavanje obaveza prema zainteresovanim stranama.

Sledeća dokumentacija će se koristiti i održavati tokom faza pripreme, izgradnje i rada:

- **Dnevnik angažovanja zainteresovanih strana:** Koristi se za dokumentovanje, analizu i izveštavanje o aktivnostima dijaloga zainteresovanih strana. Biće popunjen detaljima o predstavljenim informacijama, pitanjima publike, odgovorima i akcijama MS-a, kao i rezultatima evaluacije sastanaka, kada je to potrebno. Baza podataka će se takođe koristiti za praćenje učestalosti sastanaka tokom trajanja projekta.
- **Registar obaveza:** koristi se za praćenje obaveza prema različitim zainteresovanim stranama.
- **Zapisnik sa sastanka:** koristi se za dokumentovanje sastanaka održanih ugovora o oglasima; da se podnese u dnevniku angažovanja zainteresovanih strana i registru obaveza (po potrebi).
- **Lista zainteresovanih strana:** tekuća ažuriranja liste, uključujući ključne kontakte i kontakt podatke (broj telefona, adresa e-pošte itd.), za identifikaciju dodatnih zainteresovanih strana.
- **Dnevnik žalbi** će zabeležiti sve primljene žalbe, preduzete radnje menadžmenta i da li je zatvoren na zadovoljavajući način.
- **Isječci:** Medijsko praćenje štampe i radio priča relevantnih za Projekat.

Evidencija će se pregledavati kvartalno kako bi se osiguralo da se evidencija koristi i održava. Obaveze i akcije zabeležene tokom aktivnosti interakcije u zajednici takođe će se redovno pregledavati kako bi se osiguralo da se preduzmu.

7.1. IZVEŠTAVANJE GRUPAMA ZAINTERESOVANIH STRANA

Periodični rezime i interni izveštaji o javnim žalbama, istragama i srodnim incidentima, zajedno sa statusom sprovođenja povezanih korektivnih / preventivnih akcija, biće prikupljeni od strane odgovornog osoblja i upućeni višem rukovodstvu PIU. Sažeci će obezbediti mehanizam za procenu broja i prirode žalbi i zahteva za informacijama, zajedno sa sposobnošću projekta da ih reši blagovremeno i efikasno. Informacije o aktivnostima javnog angažovanja koje se preduzimaju u okviru Projekta tokom godine mogu se preneti zainteresovanim stranama na sledeće načine:

- Objavljivanje samostalnog godišnjeg izveštaja o interakciji projekta sa zainteresovanim stranama.
- Usvojiti softverska rešenja za povećanje dvosmerne interakcije i povratnih informacija, koristeći platforme za istraživanje, poželjno korišćenjem jedne kontrolne table kako bi se olakšalo merenje i razumevanje povratnih informacija (bilo koja platforma u upotrebi na nivou Ministarstva saobraćaja, ili alternativno / pored toga (po potrebi) SurveiMonkei ili alternativna online platforma može se primeniti), kako bi se ispunila očekivanja građana za promenama stvorenih njihovim angažmanom, i za korišćenjem njihovog doprinosa za dobijanje željenih ishoda;

ANEKS 1: KLJUČNI ZAKONI KOJIMA SE RUKOVODI I NALAŽE ANGAŽOVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA U CRNOJ GORI

Pitanje	Referentni zakoni	Rezime zahtjeva za angažovanje zainteresovanih strana
Izrada projektne dokumentacije i pratećih strateških studija	Zakon o prostornom planiranju ("Službeni glasnik Crne Gore", br. 19/25 od 04.03.2025. godine) i Zakon o građenju objekata ("Službeni glasnik Crne Gore", br. 19/25 od 04.03.2025. godine) i srodni sektorski zakoni i podzakonski akti	Zakonom o prostornom planiranju i Zakonom o gradnji objekata definisan je proces donošenja planske dokumentacije za izgradnju objekata (prostornih planova) i izrade projekata i tehničke dokumentacije za izgradnju i dobijanje svih potrebnih dozvola. U ovom procesu usvajanja postoji postupak javne istrage. Predviđeno je obelodanjivanje, konsultacije i mehanizam za žalbe prije usvajanja generalnih prostornih planova, detaljnih prostornih planova i urbanističkih planova.
Kupovina zemljišta (eksproprijacija)	Zakon o eksproprijaciji ("Službeni glasnik br. 055/00", izmjene: 012/02, 028/06, 021/08, 030/17, 75/18, 33/24 i 53/25)	Zakon definiše eksproprijaciju kao oduzimanje ili ograničavanje prava vlasništva nad nepokretnom imovinom (definisanom kao zemljište, zgrade i druge građevine, uključujući višegodišnje biljke, useve, šumu i sl.) na osnovu utvrđenog javnog interesa, uz pravičnu naknadu. Ovim zakonom definiše se učešće zainteresovanih strana i žalbe u postupku eksproprijacije.
Pitanja zaštite životne sredine, EIA i dozvole za zaštitu životne sredine	Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik br.080/05", 059/11 i 052/16)	Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu sadrži odredbe da se posebna strateška procjena vrši za sve projekte kada postoji mogućnost da njihova realizacija izazove značajan uticaj na životnu sredinu, kao što su "složeni inženjerski objekti" (definisani Zakonom o prostornom planiranju i izgradnji), uključujući autoputeve, mostove, tunele i sl. Uključuje specifične zahtjeve za projektovanje, plan i licenciranje konstrukcije i zahtjev za pripremu razrađenog strateškog dokumenta o procjeni utjecaja na životnu sredinu (SEA), koji podliježe obaveznoj javnoj istrazi.
	Zakon o zaštiti prirode ("Službeni glasnik", br. 54/16, 018/19 i 84/24)	Zakonom o zaštiti prirode definisane su opšte odredbe o ciljevima zaštite prirode: očuvanju biodiverziteta i održivom upravljanju živim prirodnim resursima.

	Zakon o životnoj sredini ("Službeni glasnik 052/16")	Zakon o životnoj sredini generalno definiše obaveze svih pravnih ili fizičkih lica prilikom obavljanja svoje delatnosti, da obezbede zaštitu životne sredine, uključujući održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije, uvođenje energetske efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa, korišćenje proizvoda, procesa, tehnologija koje manje ugrožavaju životnu sredinu, preduzimanje mera za sprečavanje i otklanjanje posledica ugrožavanja i oštećenja života, kontrola aktivnosti i rada instalacija koje mogu predstavljati rizik ili uzrok, opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi i sl. Takođe, pruža mogućnost uključivanja pravnih lica i preduzetnika u sistem upravljanja zaštitom životne sredine, kontrole i otkrivanja javnosti uticaja pojedinih aktivnosti na životnu sredinu, (EMAS sistem) u skladu sa standardom MEST EN ISO 14001.
Pitanja kulturnog nasleđa	Zakon o zaštiti kulturnog nasleđa ("Službeni glasnik", br. 52/16, 044/17 i 018/19)	Zakon o zaštiti kulturnog nasleđa definiše svoje ciljeve kao zaštitu kulturnog nasleđa kao očuvanje i unapređenje, obezbeđivanje održivog korišćenja kulturnog nasleđa, u skladu sa njegovom tradicionalnom i odgovarajućom upotrebom. Planska dokumentacija projekta mora biti usaglašena sa studijom zaštite kulturnih dobara i planom upravljanja i uz prethodnu saglasnost odgovarajućeg organa definisanog Zakonom.
Informisanje javnosti	Zakon o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni glasnik", br. 44/12 i 030/17)	Zakonom se uređuje pravo javnosti da sazna informacije koje poseduju državne organe: (zakonodavnu, izvršnu, sudsku, upravnu) vlast lokalna samouprava, organi lokalne samouprave, institucije, privredna i druga pravna lica ukoliko se uglavnom finansiraju iz javnih prihoda, kao i fizičko lice, preduzetnik ili pravno lice koje vrši javna ovlašćenja ili upravlja javnim sredstvima. Prema ovom zakonu, svako domaće i strano fizičko i pravno lice ima pravo pristupa informacijama, bez obaveze navođenja razloga i obrazloženja interesa traženja informacija.

[illegible]

ANEKS 3: OBRAZAC ZA PRIJAVU JAVNIH ŽALBI

OBRAZAC ZA ŽALBU	
INFORMACIJE O OSOBI KOJA PODNOSI ŽALBU	
Referentni br.	
Ime i prezime Napomena: možete ostati anonimni ako želite ili zatražite da ne otkrijete svoj identitet trećim licima bez vašeg pristanka	Ime _____ Prezime _____ ☐ Želim da anonimno podnesem svoju žalbu ☐ Zahtevam da ne otkrijem svoj identitet bez moje saglasnosti
Kontakt informacije: Molimo Vas da označite kako želite da vas kontaktiramo (pošta, telefon, e-mail)	☐ Poštom: Molimo Vas da navedete poštansku adresu: _____ ☐ Telefonom: _____ ☐ Putem e-maila _____ ☐ Ne želim da me kontaktiraju i pratiću razrešenje na sajtu MS
Preferirani jezik za komunikaciju	☐ Crnogorski ☐ Ostalo navedite _____
Opis incidenta ili žalbe:	Šta se dogodilo? Gde se to dogodilo? Kome se to dogodilo? Koji je rezultat problema?
Datum incidenta / žalbe	☐ Jednokratni incident / žalba (datum _____) ☐ Desilo se više puta (koliko puta? _____) ☐ U toku (trenutno doživljava problem)
Kako biste voleli da se reši problem?	
Potpis: _____ (nije potrebno u slučaju anonimnih žalbi) Datum: _____	
Molimo Vas da vratite ovaj obrazac na: Ministarstvo saobraćaja Pažnja CGD-a Adresa: Rimski trg 46, 81100 Podgorica	

ANEKS 4: LETAK O JAVNIM ŽALBAMA

Ministarstvo saobraćaja nastoji da osigura da implementacija Projekta za olakšavanje trgovine i transporta neće rezultirati negativnim uticajima na one koji žive u blizini lokacija projekta ili za druge potencijalno pogođene zainteresovane strane. Međutim, ukoliko postoje bilo kakvi problemi, želeli bismo da čujemo o vašim zabrinutostima koje možete imati u vezi sa aktivnostima Projekta.

Kakva žalba se može podneti?

Svako može da podnese žalbu ako smatra da aktivnosti projekta negativno utiču na njih, njihovu zajednicu ili njihovo lokalno okruženje. Primeri žalbi mogu uključivati, ali nisu ograničeni na:

- Povećana buka, problemi sa pristupom ili druge smetnje tokom građevinskih radova ili rada;
- Zabrinutost u vezi sa zdravljem i bezbednošću zajednice, kao što su povećan gust saobraćaj na lokalnim putevima, oštećenja lokalnih puteva ili neadekvatno upravljanje otpadom tokom građevinskih radova;
- Zabrinutost za životnu sredinu;
- Zabrinutost u vezi sa kupovinom zemljišta i preseljenjem
- Prakse koje ugrožavaju zdravlje, bezbednost i sigurnost zaposlenih koji rade na Projektu;
- Neadekvatna implementacija Plana angažovanja zainteresovanih strana u okviru projekta
- I sve ostalo u vezi sa uticajima koji proizilaze iz razvoja ovog projekta

Kako podneti žalbu?

Svako može da podnese žalbu Ministarstvu saobraćaja (kontakt detalji su navedeni u nastavku) ili izvođaču radova besplatno na sledeće načine:

- usmeno (lično ili telefonom)
- u pisanoj formi popunjavanjem priloženog obrasca za žalbu na projekat (ili u drugom obliku ako želite) i podnošenjem takve žalbe (ličnom dostavom, poštom, faksom ili e-mailom)

Kontakt detalji:

Ministarstvo saobraćaja

Na ruke: Žalbeni mehanizam za Projekat trgovinske i transportne olakšice

Sonja Mamić

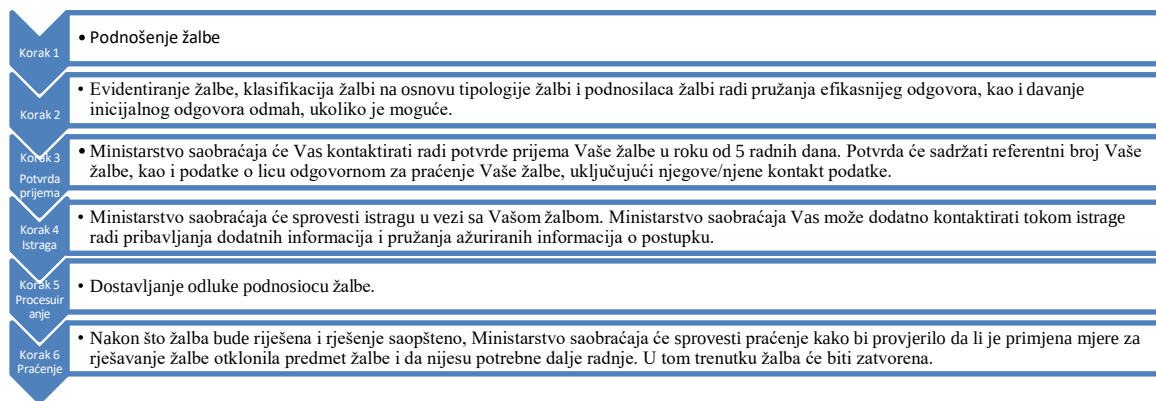
Adresa: Rimski trg 46,

81100 Podgorica

Žalbe se takođe mogu podneti anonimno. Pored toga, ako želite da vaša žalba ostane poverljiva, Ministarstvo će osigurati da vaše ime i kontakt podaci ne budu otkriveni bez vašeg pristanka i da će samo osobe koje su direktno uključene u istragu vaše žalbe biti upoznate sa njima. Ako nije moguće da tim u potpunosti istraži žalbu bez otkrivanja vašeg identiteta ili sadržaja vaše žalbe, bićete obavešteni.

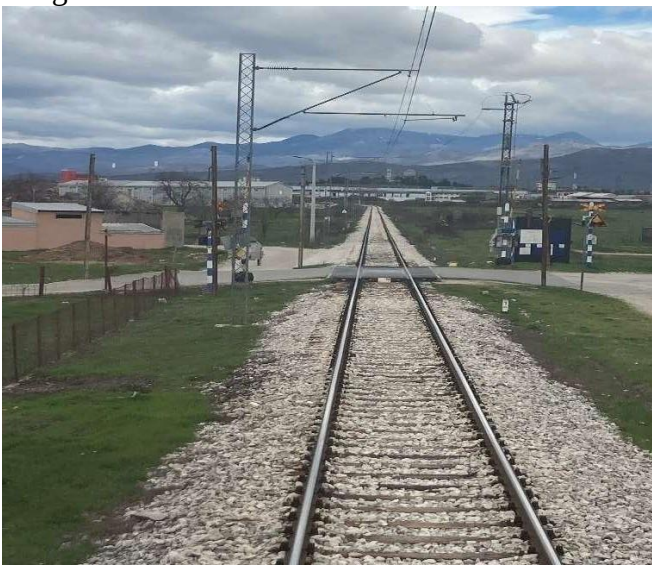
Kako će žalba biti obrađena?

Sledeći koraci će biti preduzeti da se bave vaše žalbe:

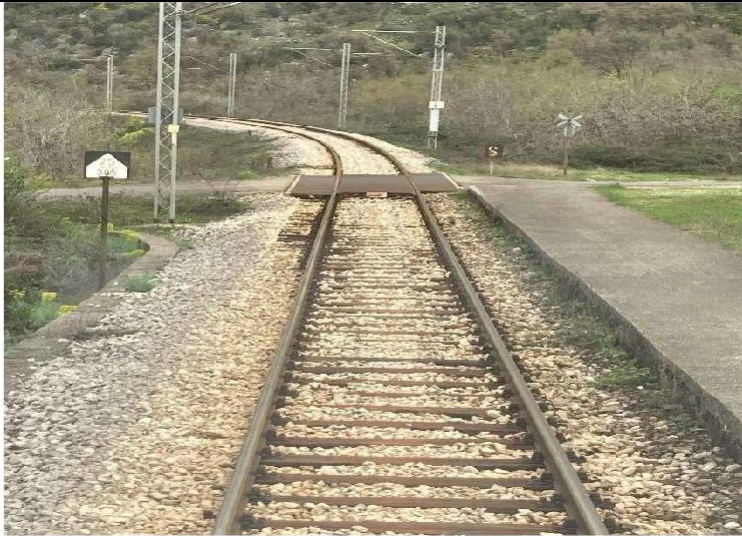
ANEKS 5: SPISAK ŽELJEZNIČKIH PRELAZA SA FOTO DOKUMENTACIJOM TRENUTNOG STANJA NA LOKACIJI

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
1.	Cijevna km 411+670	Podgorica - Bar 	Bar - Podgorica
2.	Bilten km 414+241	Podgorica - Bar	Bar - Podgorica

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
3.	Kličevo km 2+082	Nikšić - Podgorica 	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
4.	Dabovići km 14+364	Nikšić - Podgorica 	Podgorica - Nikšić
5.	Požar - Ostrog km 17+114	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
6.	Šobajći km 21+014	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
7.	Goli Šumanovića km 22+681	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
8.	Šamaranje km 26+426	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
9 .	Sekulići km 34+938	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
10.	Kopito Petrovića km 36+588	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
11.	Kruščice km 37+595	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
12.	Ljutotuk km 38+209	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

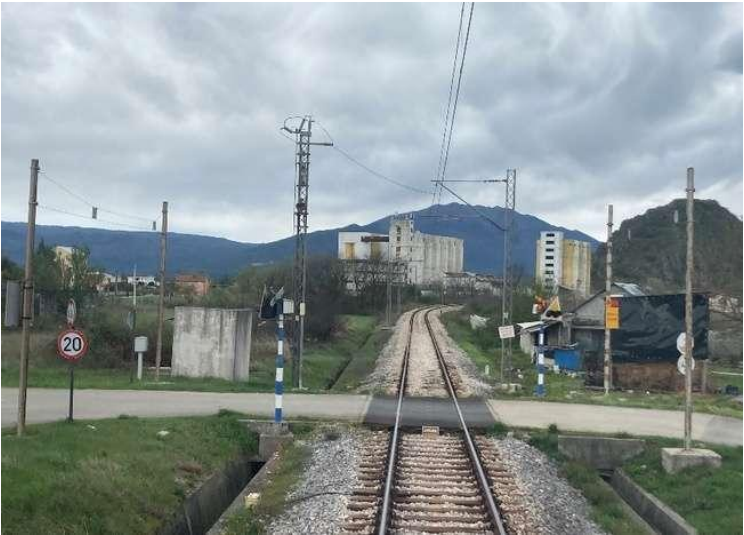
Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
13 .	Martinići km 39+013	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
14.	Prentina glavica km 40+255	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
15.	Podglavica km 42+118	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
16.	Burum km 42+906	Nikšić - Podgorica 	Podgorica - Nikšić
17.	Šunjine km 44+715	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
18.	Pričelje km 42+082	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
19.	Donje šume km 45+879	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
20 .	Laze Radevića km 48+124	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
21.	Duklja km 51+586	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			
22.	Zagorič 2 km 52+689	Nikšić - Podgorica	Podgorica - Nikšić

Ne.	Pružni prelaz	Pogled 1	Pogled 2
			

ANEKS 6: LOKACIJE PODVOŽNJAKA U SPUŽU, ALTERNATIVNI PUT PRUGE OD PUTNOG PRELAZA SEKULIĆI DO PUTNOG PRELAZA ŽDREBAONIK NA PRUZI NIKŠIĆ–PODGORICA I POTHODNIKA NA AERODROMSKOJ ŽELEZNIČKOJ STANICI SA FOTODOKUMENTACIJOM TRENUTNOG STANJA NA LICU MESTA

Ne.	Lokacija sajta	Pogled 1	Pogled 2
1	Pristupni put od putnog prelaza Sekulići do putnog prelaza Ždrebaonik	Podgorica - Nikšić 	Nikšić - Podgorica

Ne.	Lokacija sajta	Pogled 1	Pogled 2
			

Ne.	Lokacija sajta	Pogled 1	Pogled 2
2	Podvožnjak Spuž	Podgorica - Nikšić 	Nikšić - Podgorica

Ne.	Lokacija sajta	Pogled 1	Pogled 2
3	Aerodromska stanica	Podgorica - Bar 	Bar - Podgorica

ANEKS 7: ZAPISNICI SA SASTANAKA ZAINTERESOVANIM STRANAMA ODRŽANIH TOKOM MAJA I JUNA 2026. GODINE

Zapisnik sa konsultativnog sastanka sa zainteresovanim stranama

Naziv projekta:	Projekat Olakšavanje trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu - faza 2
Broj projekta:	MNE-WBTTFP-94710
Datum:	12.05.2026 u 8:00 časova
Lokacija:	Ministarstvo saobraćaja
Učesnici:	MoT Bojana Laković ŽICG Tamara Todorović PIU Sonja Mamić, Nataša Veljković, Milica Daković Predstavnici državnih institucija i željezničkih preduzeća

Uvod

Dana 12. maja 2026. godine, predstavnici Ministarstva saobraćaja (MoT), Željezničke infrastrukture Crne Gore (ŽICG) i Jedinice za implementaciju projekta (PIU) održali su konsultativni sastanak sa zainteresovanim stranama, uz učešće predstavnika javnih institucija i željezničkih kompanija. Cilj sastanka bio je upoznavanje učesnika sa Projektom i nedavnim aktivnostima koje je Ministarstvo saobraćaja sprovedo u vezi sa njegovom realizacijom, sa posebnim fokusom na Komponentu 2, kao i predstavljanje ključnih zahtjeva u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja (E&S) u skladu sa standardima Svjetske Banke.

Sastanku je prisustvovalo ukupno 12 učesnika, koji su predstavljali sljedeće institucije: Upravu carina, Agenciju za zaštitu životne sredine, Ministarstvo pomorstva, Željeznički prevoz Crne Gore, Montecargo i Ministarstvo saobraćaja (lista prisutnih i foto-dokumentacija dati su u Aneksima 1 i 2).

Svim učesnicima je podijeljen promotivni letak o Projektu, koji sadrži ključne informacije o Projektu i relevantnim zahtjevima u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja (E&S), kao i primjerci prezentacionog materijala.

Teme razmatrane na sastanku

G-đa Bojana Laković (v.d. generalne direktorice Direktorata za kapitalne projekte i međunarodnu saradnju, MoT) otvorila je sastanak i predstavila učesnicima ključne informacije o projektu. Ugovor o zajmu za drugu fazu Projekta Olakšavanja trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu (TTFP) u Crnoj Gori potpisan je sa Svjetskom Bankom 13. februara 2023. godine, a završetak projekta planiran je za 30. april 2028. godine. MoT je nadležan za ukupnu implementaciju projekta, dok su ključni korisnici Ministarstvo finansija i Uprava carina, Ministarstvo pomorstva i ŽICG. Druga faza je posebno usmjerena na jačanje klimatske otpornosti transportnog sektora kroz unaprjeđenje željezničke infrastrukture, uvođenje sistema ranog upozoravanja i jačanje institucionalnih kapaciteta, u skladu sa regionalnim strategijama i obavezama. Takođe, odobreno je 9,5 miliona eura grant sredstava iz SSTP programa za unaprjeđenje pružnih prelaza i prateće infrastrukture, a potpisivanje ugovora o grantovima očekuje se u junu 2026. godine. U okviru restrukturiranja projekta izvršene su određene izmjene aktivnosti, uključujući zamjenu digitalizacije Luke Bar uvođenjem Lučkog informacionog sistema (Port Community System). Ključne aktivnosti obuhvataju i ažuriranje Strategije razvoja saobraćaja (2019–2035), kao i pripremu ažurirane dokumentacije iz oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja u skladu sa standardima Svjetske banke i nacionalnim zakonodavstvom.

G-đa Sonja Mamić (projektna menadžerka, PIU) detaljnije je predstavila komponente projekta, sa posebnim fokusom na Komponentu 2, kao i pregled aktivnosti koje je PIU do sada sproveo i svrhu konsultativnih sastanaka. Pored unaprjeđenja 22 pružna prelaza na pruzi Podgorica–Nikšić i izgradnje podvožnjaka i alternativnog puta radi ukidanja dva pružna prelaza na pruzi Podgorica-Nikišić i Podgorica-Bar, istaknute su i aktivnosti poput razvoja Nacionalnog jedinstvenog prozora (NSW) i pripreme Nacrta zakona o NSW-u, razvoja Lučkog informacionog sistema, kao i izrade tehničke dokumentacije za izgradnju i opremanje novog objekta za carinski pregled u Luci Bar, uključujući nabavku opreme. Ove aktivnosti su posebno naglašene zbog mogućih uticaja na životnu sredinu i društvo.

G-đa Tamara Todorović (PIU, ŽICG) predstavila je projekat iz perspektive ŽICG, ističući njegov značaj za unaprjeđenje bezbjednosti željezničkog saobraćaja i efikasnosti transporta. Naglašeno je da projekat ima za cilj smanjenje troškova trgovine i povećanje efikasnosti transporta kroz pojednostavljenje procedura, povećanje transparentnosti i smanjenje administrativnih opterećenja, čime se doprinosi većoj konkurentnosti i smanjenju emisija.

G-đa Nataša Veljković (ekspertkinja za zaštitu životne sredine, PIU) upoznala je učesnike sa ključnim ekološkim zahtjevima koji se primjenjuju u okviru projekta u skladu sa standardima Svjetske banke, ističući nivo ekoloških rizika i aktivnosti vezane za ažuriranje dokumentacije iz oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja.

Naglašeno je da su ekološki rizici uglavnom povezani sa građevinskim radovima u okviru Komponente 1 i 2, te da su definisane mjere ublažavanja uticaja, posebno u oblastima kvaliteta vazduha, buke, upravljanja otpadom i odvodnjavanja voda.

G-đa Milica Daković (ekspertkinja za društvena pitanja, PIU) predstavila je ključne društvene aspekte projekta koji se razmatraju i sprovode u skladu sa standardima Svjetske Banke. Poseban akcenat stavljen je na značaj pravovremenih konsultacija sa zainteresovanim stranama u svim fazama projekta. Učesnici su upoznati i sa dokumentima pripremljenim i javno objavljenim u okviru projekta, uključujući Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMF), Okvir politike preseljenja (RPF), Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) i Procedure upravljanja radnom snagom (LMP). G-đa Daković je predstavila potencijalne društvene uticaje projekta, naglašavajući da aktivnosti finansirane iz grant sredstava Svjetske Banke ne zahtijevaju trajno zauzimanje zemljišta niti eksproprijaciju, ali da su potencijalni rizici već identifikovani i adresirani odgovarajućim mjerama. Takođe je istakla značaj procesa javnih konsultacija i predstavila žalbeni mehanizam koji je uspostavljen u okviru projekta.

Učesnici nijesu imali dodatnih pitanja.

Aneks 1_Lista učesnika

Projekat olakšavanja trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu Faza 2

Predmet: Konsultativni sastanci sa zainteresovanim stranama

Zainteresovane strane: Nacionalne institucije

Lokacija: MoT - M/V. Slobodna 2, Podgorica

Datum: 12.05.2020.

Vrijeme: 8:00

Organizuje: Jedinica za implementaciju projekta (PIU)

LISTA UČESNIKA/CA

INSTITUCIJA	IME/PREZIME	POZICIJA	EMAIL	TELEFON	POTPIS
MSP	Bojana Laković	v.d. GENERALNE direktorice, koordinir	bojana.lakovic@msp.gov.me	067 860240	Bojana Lakovic
YICG	Tamara Todorović	SSS za razvoj ziv. op.	tamara.todorovic@yicg.me	068 867 771	Tamara Todorovic
PIU MoT	MILICA NIKOLIC	LOCAL EXPERT	milica.nikolic@eseconsulting.co.me	069 459946	Milica Nikolic
PIU MoT	Nataša Vekrović	ENV. EXPERT	nataša.vekvovic@outlook.com	060 410455	Nataša Vekrović
EPA	Dragana Mijović	coordinator	dragana.mijovic@epa.org.me	067/378-194	Dragana Mijovic
Uprava carina	Milica Vučković	carinski savjetnik	milica.vuckovic@carina.gov.me	067 497924	Milica Vuckovic
Ministarstvo pocasnstva	Stefan Mitković	savjetnik	stefan.mitkovic@cupo.gov.me	067 66 96 22	Stefan Mitkovic

Projekat olakšavanja trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu Faza 2

INSTITUCIJA	IME/PREZIME	POZICIJA	EMAIL	TELEFON	POTPIS
EPCC	Miroslav Đurović	Menadžer za OP planiranja RV	miroslav.djurovic@epcc.me	068/882/888	Miroslav Djurovic
Tiristano Socijalna Bosna	Filip Spilić	YIKE	Filip.Spilic@tirasano.me	069 641 686	Filip Spilic
MONTICARGO	Kayla Dinech	direktor sektor 77 komercijalnih carinika polov	kayla.dinech@montecargo.me	067 482 180	Kayla Dinech
Montecargo	Zoran Klentović	Direktor sektor za org. prijava	zoran.klentovic@montecargo.me	068/877 991	Zoran Klentovic
PIU MoT	Solija Matic	project manager	solija.matic@piu.gov.me	063231283	Solija Matic

Aneks 2_Foto log

Zapisnik sa konsultativnog sastanka sa zainteresovanim stranama

Naziv projekta:	Projekat Olakšavanje trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu - faza 2
Broj projekta:	MNE-WBTTFP-94710
Datum:	19.05.2026 u 9:30 časova
Lokacija:	Opština Danilovgrad
Učesnici:	MoT-Direktorat za željeznički saobraćaj, Slavica Knežević ŽICG Tamara Todorović PIU Sonja Mamić, Nataša Veljković, Milica Daković Predstavnici Opštine Danilovgrad i stanovnika mjesnih zajednica

Uvod

Dana 19. maja 2026. godine, predstavnici Ministarstva saobraćaja (MoT), Željezničke infrastrukture Crne Gore (ŽICG) i Jedinice za implementaciju projekta (PIU) održali su konsultativni sastanak sa zainteresovanim stranama, uz učešće predstavnika opštine Danilovgrad i opštinskih sekretarijata, kao lokalnog stanovništva - stanovnika mjesnih zajednica (MZ Jelenak-Martinići, MZ Gorica, MZ Vražegrmci, Lalevići). Cilj sastanka bio je upoznavanje učesnika sa Projektom i nedavnim aktivnostima koje je Ministarstvo saobraćaja sprovedo u vezi sa njegovom realizacijom, sa posebnim fokusom na Komponentu 2, kao i predstavljanje ključnih zahtjeva u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja (E&S) u skladu sa standardima Svjetske Banke.

Sastanku je prisustvovalo ukupno 16 učesnika.

Svim učesnicima je podijeljen promotivni letak o Projektu, koji sadrži ključne informacije o Projektu i relevantnim zahtjevima u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja (E&S), kao i primjerci prezentacionog materijala.

Teme razmatrane na sastanku

G-đa Sonja Mamić (projektna menadžerka, PIU) otvorila je sastanak i predstavila komponente projekta, sa posebnim fokusom na Komponentu 2, kao i pregled aktivnosti koje je PIU do sada sproveo i svrhu konsultativnih sastanaka. Pored unaprjeđenja 22 pružna prelaza na pruzi Podgorica–Nikšić i izgradnje podvožnjaka i alternativnog puta radi ukidanja dva pružna prelaza na pruzi Podgorica-Nikišić i Podgorica-Bar, istaknute su i aktivnosti poput razvoja Nacionalnog jedinstvenog prozora (NSW) i pripreme Nacrta zakona o NSW-u, razvoja Lučkog informacionog sistema.

G-đa Tamara Todorović (ŽICG) predstavila je projekat iz perspektive ŽICG, ističući njegov značaj za unaprjeđenje bezbjednosti željezničkog saobraćaja i efikasnosti transporta. Naglašeno je da projekat ima za cilj smanjenje troškova trgovine i povećanje efikasnosti transporta kroz pojednostavljenje procedura, povećanje transparentnosti i smanjenje administrativnih opterećenja, čime se doprinosi većoj konkurentnosti i smanjenju emisija.

G-đa Slavica Knežević (v.d. generalne direktorice Direktorata za željeznički saobraćaj) ukazala je na značaj modernizacije sa aspekta bezbjednosti saobraćaja i efikanosti, kao i posebnog značaja pruge Podgorica-Nikšić iz razloga povezanosti sa Čapljinom koja je dio Panevropskog koridora.

G-đa Milica Daković (ekspertkinja za društvena pitanja, PIU) predstavila je ključne društvene aspekte projekta koji se razmatraju i sprovode u skladu sa standardima Svjetske Banke. Poseban akcenat stavljen je na značaj pravovremenih konsultacija sa zainteresovanim stranama u svim fazama projekta. Učesnici su upoznati i sa dokumentima pripremljenim i javno objavljenim u okviru projekta, uključujući Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMF), Okvir politike preseljenja (RPF), Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) i Procedure upravljanja radnom snagom (LMP). G-đa Daković je predstavila potencijalne društvene uticaje projekta, naglašavajući da aktivnosti finansirane iz grant sredstava Svjetske Banke ne zahtijevaju trajno zauzimanje zemljišta niti eksproprijaciju, ali da su potencijalni rizici već identifikovani i adresirani odgovarajućim mjerama. Takođe je istakla značaj procesa javnih konsultacija i predstavila žalbeni mehanizam koji je uspostavljen u okviru projekta.

Učesnici su bili aktivni u toku konsultativnog sastanka i iznijeli sledeće komentare, primjedbe i sugestije:

1. G-din Željko Savović (selo Lalevići)

- Stanuje 200m od pruge.
- Pitanje pružnih prelaza je odavno aktuelno. Mještani posjeduju dokument koji se ŽICG obavezala da će se u Lalevićima izgraditi podvožnjak. Takođe je u minulom periodu opština Danilovgrad bila predviđjela pružni prelaz preko puta fabrike mermera kako bi se spriječile poplave koje su u tom dijelu česta pojava.

- Mještani Lalevića su na dnevnoj osnovi izloženi rizicima po zdravlje i bezbjednost jer prolaze ispod visokonaponske mreže
- Najavljuje ukoliko dođe do modernizacije planiranih pružnih prelaza da će mještani Lalevića reagovati kako bi se ispunili njihovi odavno postavljeni zahtjevi jer su u prošlosti ustupili svoju zemlju dok se gradila željeznička pruga.
- Poziva predstavnike MoT i ŽICG da dođu na lice mjesta kako bi sagledali situaciju.
- Smatra da odabir 22 pružna prelaza nije adekvatan i da selo Lalevići nije uzeto u obzir, te zahtijeva da se riješi pitanje pružnog prelaza u Lalevićima, kao i asfaltiranja pristupnog puta.
- Ukazuje na problem bunara u Pažićima-Lalevićima jer je povezan sa recipijentima što može imati uticaj na živi svijet rijeke Zete (pastrmku).
- Ukazuje na neuslovnost vozova i nedostatak higijene.
- Predlaže da stanovništvo – vlasnici zemljišta u oblasti podostroških sela dobiju besplatne karte vikendima jer se dešava raseljavanje, dok bi to podstaklo stanovništvo da se vrati selu.
- Upitao da li postoji obaveza postojanja zaštitne ograde na pruzi, jer je to neophodno za sela Lalevići. Iz MoT ukazano da postoji obaveza postavljanja zaštitne ograde ali samo na određenim djelovima pruge, kao i da će se sredstva za to planirati ubuduće.
- Ključna primjedba se odnosi na to da stanovništvo Lalevića nije inicijalno konsultovano od strane nadležnih institucija kada je u pitanju definisanje pružnih prelaza i nadvožnjaka koji će biti predmet modernizacije; da se javlja politika diskontinuiteta u planiranju projekata i da pitanje rješavanja podvožnjaka u Lalevićima nije riješeno te da će se aktuelizovati i potencijalno imati uticaj na realizaciju predmetnog projekta ukoliko se pravovremeno ne sagleda.

2. G-din Novo Stanišić (MZ Vražegrmci)

- 85% stanovnika mjesne zajednice se prilikom izgradnje željeznice iselilo.
- Upitao da li postoji mogućnost da se pribavi novi voz.
- Ukazao da ukoliko dođe do radova mora da se vodi računa o nenarušavanju kvaliteta pristupnim puteva usljed kretanja mehanizacije. Ukazao da se prilikom realizacije projekta elektrifikacije nije o tome vodilo računa pa su putevi u svrhe realizacije tog projekta bili na kraju uništeni od mehanizacije.
- Ukazao da je potrebno raditi redovnu analizu vode iz željezničke stanice ili sagledati izgradnju nove kaptaze vode. Iz ŽICG ukazano da je stanica Danilovgrad priključena na vodovodnu mrežu, dok se kontrola i praćenje kvaliteta vode za piće vrši od strane nadležnog operatera za vodosnabdijevanje (vodovod Danilovgrad).
- Ukazao da su željezničke stanice Slap i Ostrog iako imaju 3 kolosjeka nepristupačne za pretovar i teretni saobraćaj, pa sugerije da se u te svrhe izgradi put i otvori mogućnost pretovara robe.

- Ukazao da bi pruga imala smisao samo onda ako bi bila dalje povezana na Bosnu i Hercegovinu i Srbiju, te postavio pitanje o mogućnosti povezivanja postojeće pruge sa Republikom Srpskom.

3. G-đa Gordana Razić (MZ Gorica)

- **Ukazala na značaj optimizacije pružnih prelaza.**
 - Dala primjedbu na vozni red. Sugerisano od strane MoT da se obrate ŽPCG oko novog voznog reda u skladu sa potrebama građana.

4. Slobodan Mišković (MZ Jelenak)

- Iznosi primjedbu da veoma mali broj putnika koristi prugu Podgorica-Nikšić, te ukazuje na potrebu za nabavkom dva nova voza.

5. Dušan Stijović

- Ukazao na značaj koridora ka Čapljini i veze sa evropskim koridorima, te povezivanja pruge Podgorica-Nikšić na te koridore.

Mještani su nakon što su dali primjedbe i sugestije detaljnije upoznati od strane g-đe Daković o standardima Svjetske Banke kada je u pitanju upravo pravovremeno i kontinualno informisanje zainteresovanih strana o projektu, ukazujući i da predmetni konsultativni sastanak upravo ima za cilj da u ranoj fazi projekta informiše zainteresovane strane o projektu. Prisutni su upoznati sa Matricom prava, kao i mogućnostima korišćenja Žalbenog mehanizma u slučaju bilo kakvih primjedbi u različitim fazama projekta. Na drugoj strani, istaknuto je da je cilj ovog konsultativnog sastanka upućen na realizaciju Komponente 2 i onog što ona podrazumijeva te ukazala da su konsultacije proces koji će kontinualno teći u budućem periodu.

Aneks 1_Lista učesnika

Projekat olakšavanja trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu Faza

**ŽELJEZNIČKA
INFRASTRUKTURA
CRNE GORE
AD, PODGORICA**

2

WORLD BANK GROUP

Predmet: Konsultativni sastanci sa zainteresovanim stranama

Zainteresovane strane: Opština Danilovgrad i prateće zainteresovane strane

Lokacija: OPŠTINA DANILOVGRAD

Datum: 19.05.2026

Vrijeme: 09:30

Organizuje: Jedinica za implementaciju projekta (PIU)

LISTA UČESNIKA/CA

INSTITUCIJA	IME/PREZIME	POZICIJA	EMAIL	TELEFON	POTPIS
MZ SELENAK - MARIJA DORON			IVANA.SROSOVIC@GMAIL.COM	067 210 30	
H -	SLOBODAN MIŠKUP	PRESEDA	067/544588	067/222 004	
MZ Gorica	Đorđan Razić	predsjednica savjeta MZ	gdorđanrazić13@gmail.com	069 346 666	
M. Z. BROSKEPAC	Habo Čučur	predsjednik M. Z. Broskepac		068 539 956	Habo Čučur
SEKRET. ZA KOD. POS. I SPOS	BRANKA REJAL	SEKRETAR SEKRET.	branka_rejal @domilad.me	067/102-352	Branka
SEKRET. ZA IMOVIN INVESTICIJE I ZASP	VOJISLAV BOŠKOVIĆ	VISI SAVJETNIK II ZA UPRAVLJANJE IMOVINOM	vojislav@darikovgora me	067/673-100	Vojislav Bošković

Projekat olakšavanja trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu Faza

**ŽELJEZNIČKA
INFRASTRUKTURA
CRNE GORE
AD BODGORICA**

2

[illegible]

Aneks 2_Foto log

Zapisnik sa konsultativnog sastanka sa zainteresovanim stranama

Naziv projekta:	Projekat Olakšavanje trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu - faza 2
Broj projekta:	MNE-WBTTFP-94710
Datum:	19.05.2026 u 13:00 časova
Lokacija:	Opština Nikšić
Učesnici:	ŽICG Tamara Todorović PIU Sonja Mamić, Nataša Veljković, Milica Daković Predstavnici opštine Nikšić

Uvod

Dana 19. maja 2026. godine, predstavnici Željezničke infrastrukture Crne Gore (ŽICG) i Jedinice za implementaciju projekta MoT (PIU) održali su konsultativni sastanak sa predstavnicima Opštine Nikšić. Cilj sastanka bio je upoznavanje učesnika sa Projektom i nedavnim aktivnostima koje je Ministarstvo saobraćaja sprovedo u vezi sa njegovom realizacijom, sa posebnim fokusom na Komponentu 2, kao i predstavljanje ključnih zahtjeva u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja (E&S) u skladu sa standardima Svjetske Banke.

Sastanku je prisustvovalo ukupno 7 učesnika od čega 3 iz opštine Nikšić i sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj.

Svim učesnicima je podijeljen promotivni letak o Projektu, koji sadrži ključne informacije o Projektu i relevantnim zahtjevima u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja (E&S), kao i primjerci prezentacionog materijala.

Teme razmatrane na sastanku

G-đa Sonja Mamić (projektna menadžerka, PIU) detaljnije je predstavila komponente projekta, sa posebnim fokusom na Komponentu 2, kao i pregled aktivnosti koje je PIU do sada sproveo i svrhu konsultativnih sastanaka. Pored unaprjeđenja 22 pružna prelaza na pruzi Podgorica–Nikšić i izgradnje podvožnjaka i alternativnog puta radi ukidanja dva pružna prelaza na pruzi Podgorica-Nikšić i Podgorica-Bar, istaknute su i aktivnosti poput razvoja Nacionalnog jedinstvenog prozora (NSW) i pripreme Nacrta zakona o NSW-u, razvoja Lučkog informacionog sistema, kao i izrade tehničke dokumentacije za izgradnju i opremanje novog objekta za carinski pregled u Luci Bar, uključujući nabavku opreme.

G-đa Tamara Todorović (ŽICG) predstavila je projekat iz perspektive ŽICG, ističući njegov značaj za unaprjeđenje bezbjednosti željezničkog saobraćaja i efikasnosti transporta. Naglašeno je da projekat ima za cilj smanjenje troškova trgovine i povećanje efikasnosti transporta kroz pojednostavljenje procedura, povećanje transparentnosti i smanjenje administrativnih opterećenja, čime se doprinosi većoj konkurentnosti i smanjenju emisija.

G-đa Milica Daković (ekspertkinja za društvena pitanja, PIU) predstavila je ključne društvene aspekte projekta koji se razmatraju i sprovode u skladu sa standardima Svjetske Banke. Poseban akcenat stavljen je na značaj pravovremenih konsultacija sa zainteresovanim stranama u svim fazama projekta. Učesnici su upoznati i sa dokumentima pripremljenim i javno objavljenim u okviru projekta, uključujući Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMF), Okvir politike preseljenja (RPF), Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) i Procedure upravljanja radnom snagom (LMP). G-đa Daković je predstavila potencijalne društvene uticaje projekta, naglašavajući da aktivnosti finansirane iz grant sredstava Svjetske Banke ne zahtijevaju trajno zauzimanje zemljišta niti eksproprijaciju, ali da su potencijalni rizici već identifikovani i adresirani odgovarajućim mjerama. Takođe je istakla značaj procesa javnih konsultacija i predstavila žalbeni mehanizam koji je uspostavljen u okviru projekta.

G-đa Nataša Veljković (ekspertkinja za zaštitu životne sredine, PIU) upoznala je učesnike sa ključnim ekološkim zahtjevima koji se primjenjuju u okviru projekta u skladu sa standardima Svjetske banke, ističući nivo ekoloških rizika i aktivnosti vezane za ažuriranje dokumentacije iz oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja. Naglašeno je da su ekološki rizici uglavnom povezani sa građevinskim radovima u okviru Komponente 1 i 2, te da su definisane mjere ublažavanja uticaja, posebno u oblastima kvaliteta vazduha, buke, upravljanja otpadom i odvodnjavanja voda.

Učesnici su ukazali na sledeća pitanja:

1. G-din Vidak Krtolica, potpredsjednik Opštine Nikšić

- Ukazao na značaj željeznice i željezničkog prevoza u kontekstu budućeg projekta Jadransko-Jonske saobraćajnice, te značaja ulaganja u željezničku infrastrukturu u kontekstu povezivanja sa regionom.
- Upitao u kojoj je fazi izrada studije Čapljina-Nikšić. Iz ŽICG ukazano da je u ranijem periodu završena izrada „Preliminarnog rješenja, studija i prostorno-planski dokument za regionalnu prugu Čapljina-Trebinje-Nikšić“. Projektom je urađena preliminarna saobraćajna studija o procjeni uticaja na životnu sredinu, preliminarna procjena troškova, kao i preliminarno projektno rješenje.
- Ukazano na problematiku i potrebu za rješavanjem pitanja industrijskog kolosjeka pored Željezare Nikšić i neposredne blizine magistralnog puta.
- Ukazano na potrebu postavljanja zaštitnih ograda u naseljenim mjestima koja se nalaze uz prugu.
- Kličevo 2 je prethodno trebalo da ima i podvožnjak, ali predmetnim projektom to nije predviđeno. Mještani naselja Kličevo su u dužem vremenskom periodu u potrebi za izgradnjom podvožnjaka na tom mjestu

2. G-din Milan Bošković, rukovodilac Sektora za saobraćaj

- Ukazano da na teritoriji opštine Nikšić postoji samo jedan pružni prelaz (Kličevo 2) koji je predmet projekta modernizacije pružih prelaza. Ostali se nalaze na teritoriji opštine Danilovgrad, dok je pruži prelaz Dabovići na samoj granici između dvije opštine.

Aneks 1_Lista učesnika

Projekat olakšavanja trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu Faza

ŽELJEZNIČKA
INFRASTRUKTURA
CRNE GORE
AD-PODGORICA

2 WORLD BANK GROUP

Predmet: Konsultativni sastanci sa zainteresovanim stranama

Zainteresovane strane: Opština Nikšić i prateće zainteresovane strane

Lokacija: OPŠTINA NIKŠIĆ

Datum: 19.05.2026

Vrijeme: 13:00

Organizuje: Jedinica za implementaciju projekta (PIU)

LISTA UČESNIKA/CA

INSTITUCIJA	IME/PREZIME	POZICIJA	EMAIL	TELEFON	POTPIS
Opština Nikšić	Krtolica Vidak	POTPREDSEDNIK	VIDAK.KRTOLICA@NIKSIĆ.ME	067/080-207	
Opština Nikšić	Milorad Zecovic	SEKRETAR ZA COMU- NALNE POSLOVE & APOSREACH	MILORAD.ZECOVIC@NIKSIĆ.ME	067/421/128	
Opština Nikšić	Borkari Trifun	RUKOVOĐIOK ZA POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI	borkari@otona.me	067 230 925	
PIU MOT	Sonja Mamic	project manager	sonja.mamic@msz.gov.me	063 231 203	
PIU MOT	Nataša Veljković	ENV. Expert (online)	nataša.veljkovic@outlook.com	060 711 0455	
PIU MOT	Milica Detaric	Social Expert	milica.detaric@esconsulting.co.me	064 459 926	
PIU M	Tamara Todorovic	PIU	tamara.todorovic@zicq.me	068 869 791	

Aneks 2_Foto log

Zapisnik sa konsultativnog sastanka sa zainteresovanim stranama

Naziv projekta:	Projekat Olakšavanje trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu - faza 2
Broj projekta:	MNE-WBTTFP-94710
Datum:	27.05.2026 u 09:00 časova
Lokacija:	online
Učesnici:	PIU Sonja Mamić, Nataša Veljković, Milica Daković Predstavnici NVO sektora: Stefan Bulatović, NVO Biciklo.me Kristijan Čalić, NVO Centar za klimatske promjene, prirodne resurse i energiju, Univerzitet Donja Gorica Blažo Crvenica, NVO Terra

Uvod

Dana 27. maja 2026. godine, predstavnici Jedinice za implementaciju projekta MoT (PIU) održali su konsultativni sastanak sa predstavnicima NVO sektora. Cilj sastanka bio je upoznavanje učesnika sa Projektom i nedavnim aktivnostima koje je Ministarstvo saobraćaja sprovedo u vezi sa njegovom realizacijom, sa posebnim fokusom na Komponentu 2, kao i predstavljanje ključnih zahtjeva u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja (E&S) u skladu sa standardima Svjetske Banke.

Sastanku je prisustvovalo ukupno 6 učesnika od čega 3 predstavnika NVO.

Teme razmatrane na sastanku

G-đa Sonja Mamić (projektna menadžerka, PIU) detaljnije je predstavila komponente projekta, sa posebnim fokusom na Komponentu 2, kao i pregled aktivnosti koje je PIU do sada sproveo i svrhu konsultativnih sastanaka. Pored unaprjeđenja 22 pružna prelaza na pruži Podgorica–Nikšić i izgradnje podvožnjaka i alternativnog puta radi ukidanja dva pružna prelaza na pruži Podgorica-Nikišić i Podgorica-Bar, istaknute su i aktivnosti poput razvoja Nacionalnog jedinstvenog prozora (NSW) i pripreme Nacrta zakona o NSW-u, razvoja Lučkog informacionog sistema, kao i izrade tehničke dokumentacije za izgradnju i opremanje novog objekta za carinski pregled u Luci Bar, uključujući nabavku opreme.

G-đa Nataša Veljković (ekspertkinja za zaštitu životne sredine, PIU) upoznala je učesnike sa ključnim ekološkim zahtjevima koji se primjenjuju u okviru projekta u skladu sa standardima Svjetske banke, ističući nivo ekoloških rizika i aktivnosti vezane za ažuriranje dokumentacije iz oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja. Naglašeno je da su ekološki rizici ocijenjeni kao umjereni i uglavnom povezani sa građevinskim radovima u okviru Komponente 1 i 2, te da su definisane mjere ublažavanja uticaja, posebno u oblastima kvaliteta vazduha, buke, upravljanja otpadom i odvodnjavanja voda.

G-đa Milica Daković (ekspertkinja za društvena pitanja, PIU) predstavila je ključne društvene aspekte projekta koji se razmatraju i sprovode u skladu sa standardima Svjetske Banke. Poseban akcenat stavljen je na značaj pravovremenih konsultacija sa zainteresovanim stranama u svim fazama projekta. Učesnici su upoznati i sa dokumentima pripremljenim i javno objavljenim u okviru projekta, uključujući Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMF), Okvir politike preseljenja (RPF), Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) i Procedure upravljanja radnom snagom (LMP). G-đa Daković je predstavila potencijalne društvene uticaje projekta, naglašavajući da aktivnosti finansirane iz grant sredstava Svjetske Banke ne zahtijevaju trajno zauzimanje zemljišta niti eksproprijaciju, ali da su potencijalni rizici već identifikovani i adresirani odgovarajućim mjerama. Takođe je istakla značaj procesa javnih konsultacija i predstavila žalbeni mehanizam koji je uspostavljen u okviru projekta.

Učesnici su ukazali na sledeća pitanja:

3. G-din Stefan Bulatović, NVO Biciklo.me

Nakon prezentacije, g-din Bulatović postavio je sledeća pitanja:

1. Da li je projektom predviđena adaptacija prelaza na način da se tretira prelaz pješaka?
2. Šta podrazumijeva sanacija 22 putna prelaza i da li se podrazumijevaju projektom prelazi za pješake?
3. Da li je moguće ostvariti uvid u projekat pothodnika – Aerodrom?

G-đa Mamić je ukazala da se projektom ne podrazumijevaju posebni prelazi za pješake, budući da su svi pružni prelazi na definisanim lokacijama rekonstruisani u građevniskom smislu, te da se rekonstrukcija odnosi samo na unapređenje bezbjednosti na pružnim prelazima u smislu signalizacije. Samo na jednoj lokaciji radovi obuhvataju i građevinske radove u smislu postavljanja gumenih panela na pružnom prelazu. Na drugoj strani, uvid u projekat pothodnika na željezničkom stajalištu Aerodrom biće moguć tek kada se izradi projektna dokumentacija, imajući u vidu da će projekat biti urađen po principu *Design&Build*. G-din Bulatović je sugerisao da se povede računa o osobama sa invaliditetom (uvođenje osvetljenja, traka, prelaza). Iz PIU je pojašnjeno da se o tome veoma vodi računa s obzirom da Svjetska Banka posebnu pažnju posvećuje ranjivim kategorijama lica, te da je isto prepoznato u E&S dokumentaciji vezanoj za projekat.

Zapisnik sa konsultativnog sastanka sa zainteresovanim stranama

Naziv projekta:	Projekat Olakšavanje trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu - faza 2
Broj projekta:	MNE-WBTTFP-94710
Datum:	09.06.2026 u 09:00 časova
Lokacija:	Vinarija “Radević”
Učesnici:	PIU representatives: Sonja Mamic, Milica Dakovic ZICG representatives: Tamara Todorović, Radovan Vujović, Radovan Jovanović Zainteresovana strana: Goran Radević, vlasnik vinarije „Radević“

Uvod

Dana 09. Juna 2026. godine, predstavnici Jedinice za implementaciju projekta MoT (PIU) i ŽICG održali su konsultativni sastanak sa zainteresovanom stranom, predstavnikom i vlasnikom pravnog lica – vinarije „Radević“ koja se nalazi u neposrednoj blizini pružnog prelaza „Laze Radevića“ (km 48 + 124). Cilj sastanka bio je upoznavanje pravnog lica sa Projektom i aktivnostima koje se planiraju, a konkretno kada su u pitanju aktivnosti koje se odnose na pružne prelaze. Sastanak je bio prilika da se predstave ključni zahtjevi u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja (E&S) u skladu sa standardima Svjetske Banke, sa fokusom na društveni aspekt i prava zainteresovanih strana u toku realizacije projekta.

Sastanku je prisustvovalo ukupno 6 učesnika.

Teme razmatrane na sastanku

G-đa Sonja Mamić (projektna menadžerka, PIU) detaljnije je predstavila komponente projekta, sa posebnim fokusom na Komponentu 2 i predviđene aktivnosti kada su u pitanju projekti unaprjeđenja 22 pružna prelaza. Tom prilikom je ukazala na planirane projektne aktivnosti i rokove pri čemu je istaknuto da će projekat unaprjeđenja 22 pružna prelaza podrazumijevati izbor izvođača koji će biti odgovoran za pripremu projektne dokumentacije i izvođenje, a što će pratiti inženjer nadzora koji bude odabran u tenderskom postupku koji je toku.

Posmatrano po planiranim rokovima, krajnji rok za završetak projekta je April 2028. godine, dok se radovi očekuju početkom 2027. godine, po dinamici kako budu ispunjavani preduslovi za početak radova koji se odnose na prethodno izrađenu i odobrenu projektну dokumentaciju i pribavljene građevinske dozvole.

G-đa Tamara Todorović (ŽICG) predstavila je projekat iz perspektive ŽICG, ističući njegov značaj za unaprjeđenje bezbjednosti željezničkog saobraćaja i efikasnosti transporta. Naglašeno je da projekat ima za cilj smanjenje troškova trgovine i povećanje efikasnosti transporta kroz pojednostavljenje procedura, povećanje transparentnosti i smanjenje administrativnih opterećenja. Posebno je naglašeno da će modernizacija pružnih prelaza omogućiti bezbjedniji i efikasniji saobraćaj za lokalno stanovništvo i privredne subjekte.

G-đa Milica Daković (ekspertkinja za društvena pitanja, PIU) predstavila je ključne društvene aspekte projekta koji se razmatraju i sprovode u skladu sa standardima Svjetske Banke. Poseban akcenat stavljen je na značaj pravovremenih konsultacija sa zainteresovanim stranama u svim fazama projekta. G-đa Daković je istakla da predmetni projekat ne podrazumijeva trajno zauzimanje zemljišta niti eksproprijaciju, ali da su potencijalni rizici za društvo već identifikovani i adresirani odgovarajućim mjerama. Takođe je istakla značaj kontinuiteta javnih konsultacija i predstavila žalbeni mehanizam koji je uspostavljen u okviru projekta, te načina kako ga zainteresovane strane mogu koristiti u toku faza realizacije projekta.

G-din Goran Radević (zainteresovana strana, vlasnik vinarije „Radević“) upoznao je učesnike sa prethodnim inicijativama i aktivnostima koje su uslovile izgradnju postojećeg pružnog prelaza „Laze Radevića“. Naime, od 2008. godine je kao vlasnik zemljišta iznad i ispod postojeće željezničke pruge uputio je inicijativu ŽICG za izgradnjom pružnog prelaza čime bi se omogućio pristup budućoj vinariji, kao i korišćenje istog od strane lokalnog stanovništva koje je kroz potpisanu peticiju takođe zahtijevalo izgradnju pružnog prelaza (uz dva predstavnika koja su bila protiv iz razloga što su želeli da lokacija pružnog prelaza bude u blizini njihovih imanja). Nakon upućene inicijative ŽICG je definisao lokaciju i pristupilo se projektovanju i izgradnji. Inicijativa g-dina Radevića bila je da izradi i projekat podvožnjaka, te da izgradnju istog finansira iz sopstvenih sredstava, ali to nije naišlo na odobrenje, imajući u vidu da je pruga rekonstruisana i da ne postoje tehnički uslovi za izgradnju istog u datom trenutku. Istakao je i saobraćajnu nezgodu koju je 2013. godine imao na samom pružnom prelazu kada mu se vozilo u kom je bio sa kćerkom zaustavilo na samom prelazu, nakon čega je došlo do sudara sa vozom. Kao posledica tog udara, lice je zadobilo teške tjelesne povrede (bio u komi 5 dana), dok je kćerka zadobila lakše tjelesne povrede. Upravo vođeni tim iskustvom smatraju da je hitno i neophodno realizovati predmetni projekat i da će aktivno biti uključeni i dati podršku u cilju realizacije kako bi se stvorili uslovi za povećanje bezbjednosti na samom prelazu.

Aneks 1_Lista učesnika

Projekat olakšavanja trgovine i transporta na Zapadnom Balkanu Faza 2

ŽELJEZNIČKA
INFRASTRUKTURA
CRNE GORE
AD - PODGORICA

WORLD BANK GROUP

Predmet: Konsultativni sastanci sa zainteresovanim stranama

Zainteresovane strane: Biznisi u zoni uticaja projekta

Lokacija: Vinarija Radević

Datum: 9.6.2026.

Vrijeme: 9-10h

Organizuje: Jedinica za implementaciju projekta (PIU)

LISTA UČESNIKA/CA

NAZIV PRIVREDNOG SUBJEKTA	IME/PREZIME	POZICIJA	EMAIL	TELEFON	POTPIS
PIU	Sonja Mamić	menadžer projekta	Sonja.mamic@mta.gov.me	063231283	
PIU	MILICA JABOVIC	exp. za komunikaciju	milica.jabovic@econconsulting.co.me	069159926	
VINARIJA Radević DOO	GORAN Radević	VLASNIK	goran.radevic@gmail.com	069127605	
ŽICG AD Podgorica	Tamara Todorović	gss za zrt. 21. vr.	tamara.todorovic@zicg.me	068/86741	Tamara Todorović
Z/IGG AD Ploče	Radovan Vučković	RUJANOVIC@igga.com	ZAMJENIK SEPA PRUŽA NE usluge	067/012-955	R.V.
ŽUUG AD Ploče	Pavlova Tabaković	web. upr. pos. usl.	—	068/869-854	P.Tabaković

Aneks 2_Foto log

